

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zpětné osídlení Sedlčanska po druhé světové válce

Resettlement of Sedlčany region after WWII.

Lukáš Pištěk

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Hnilica, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Dějepis – Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Zpětné osídlení Sedlčanska po druhé světové válce potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 13. 7. 2018

Tímto děkuji svému vedoucímu práce docentu Hnilicovi za cenné připomínky a rady, které mi udílel během celého vytváření práce, a zvláště děkuji za jeho trpělivost. Dále bych chtěl poděkovat zaměstnankyním Státního okresního archivu v Příbrami (konkrétně paní Pruchové) za pomoc při sběru archivního materiálu. V neposlední řadě děkuji Lucii Kocurové a rodičům za veškerou pomoc a ještě přátelům, kteří mi též nemálo pomáhali.

ABSTRAKT

Cílem této práce je postihnout problémy navracejících se obyvatel Sedlčanska z vyhnanství a zasadit tuto problematiku do kontextu vývoje (1945-1950) jmenovaného území. V práci je využito zejména primárních (archivních) pramenů, na kterých je bakalářská práce založená.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sedlčany, Sedlčansko, druhá světová válka, život na Sedlčansku 1945-1950, volby 1946, počátky kolektivizace

ABSTRACT

The aim of this work is to address the problems of returning inhabitants of Sedlčany region from exile and to bring this issue into context of development (1945-1950) of the named territory. In particular, primary (archive) sources are used in the thesis, on which bachelor thesis is based.

KEYWORDS

Sedlčany, Sedlčany region, WWII., life in Sedlčany region 1945-1950, elections 1946, the beginning of collectivization

Obsah

Úvod.....	8
1 Sedlčany a Sedlčansko	10
2 Historický vývoj Sedlčan.....	12
2.1 Demografický a politický vývoj Sedlčanska v období první republiky	15
2.2 Volby do Národního shromáždění.....	16
3 Sedlčany ve druhé světové válce	19
3.1 Vznik výcvikového prostoru SS Benešov	19
3.2 Vystěhování Sedlčan.....	22
3.3 SS – kárný a internační tábor v Chlumu	24
4 Konec druhé světové války na Sedlčansku a rok 1945	26
4.1 Pár slov o obětech války	28
4.2 Navracení se domů aneb znovuosídlení Sedlčanska.....	29
4.2.1 Souhrnná data k obnově území.....	33
4.2.2 Ti, kteří se nevrátili.....	34
4.2.3 Ti, kteří se vrátili	35
4.2.4 Národní správy	39
4.2.5 Sloučení obce Lhotka s městem Sedlčany	40
5 Rok a volby 1946	42
6 Proměny Sedlčanska mezi léty 1947 a 1950	47
6.1 Oceňování zástupců druhého odboje	48
6.2 Třetí odboj a organizace Černý lev 777	49
6.2.1 Jiří Řezáč	50
6.2.2 Jaroslav Sirotek	50
6.2.3 Bohumil Šíma.....	50

6.2.4	Josef Novák	50
6.2.5	Jiří Dolista	51
6.2.6	Karel Kothera	51
6.2.7	Ladislav Šimek	51
6.3	Výbuch v budově sekretariátu Okresního výboru KSČ v Sedlčanech	52
6.4	Kolektivizace na Sedlčansku	53
6.4.1	Obecně	53
6.4.2	Počátky kolektivizace na Sedlčansku	55
	Závěr	57
	Seznam použitých informačních zdrojů	59
	Seznam pramenů	59
	Seznam literatury	59
	Seznam internetových zdrojů	60

Seznam zkratek

SS – Schutzstaffel

RBM – Regesta Bohemiae et Moraviae

CDM – Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae

ČSÚ – Český statistický úřad

RSZML – Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu

ČSL – Československá strana lidová

ČSDSD – Československá sociálně demokratická strana dělnická

ČSND – Československá národní demokracie

ČŽOSS - Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská

KSČ – Komunistická strana Československa

NárSj – Národní sjednocení

ČSS a KT – Československá strana socialistická a Karpatoruská strana trudová

NOF – Národní obec fašistická

DSDAP – Deutsche Socialistische Demokratische Arbeiterpartei

SDP – Sudetendeutsche Partei

ONV – okresní národní výbor

MNV – místní národní výbor

JZD – jednotné zemědělské družstvo

SOkA – státní okresní archiv

KNV – krajský národní výbor

ČSR – Československá republika

Inv. č. – inventární číslo

MM – městské muzeum

Úvod

Sedlčany a jeho okolí jsou rozhodně zajímavým místem uprostřed Čech, které stojí za to zkoumat. Já jsem se rozhodl vzít si za cíl určitým způsobem zachytit dějiny města Sedlčan a sedlčanského okolí v době, kdy začíná obnova válkou postižené oblasti.

V práci budu řešit, jakým způsobem se žilo v Sedlčanech a v sedlčanském okrese, jak se navraceli lidé z nuceného vystěhování, jak probíhaly volby v okrese, jak se proměňovaly poměry v oblasti s nastupující komunistickou nadvládou a jaké dějinné události hýbaly celým okresem. Dále bych zde chtěl nastínit problematiku podobnosti vysídleného území po výcvikovém prostoru SS Benešov s vysídleným územím v pohraničí po sudetských Němcích.

V první kapitole popíšu vývoj Sedlčanska a především připojím část, kde rozeberu, jakým způsobem se měnil počet lidí na Sedlčansku a jak se na Sedlčansku volilo. Vše ukáži na příkladu několika obcí.

Druhá kapitola bude postihovat druhou světovou válku v okrese Sedlčany. Nebude zde opomenuta ani otázka vytvoření výcvikového prostoru SS Benešov, bez kterého by nevznikl celý problém se zpětným osídlením Sedlčanska. Doplním tuto část o příklad kárného tábora v Chlumu u Sedlčan. V této části rovněž využiji vyprávění pamětníka událostí z let 1942-1945.

V kapitolách 4,5 a 6 budu vycházet nejen z literatury uvedené na konci práce, ale především z archivních primárních pramenů, které jsou uloženy ve dvou rozsáhlých fondech při Státním okresním archivu v Příbrami. Konkrétně se jedná o fondy: ONV Sedlčany 1945-1948 a ONV Sedlčany 1949-1960. Z prvního jmenovaného fondu to budou především zápisy

ze schůzí rady ONV¹ a kartotéku repatriantů². Z druhého fondu to budou hlavně archivní spisy k Trestní komisi nalézací v Sedlčanech³. Dále zde využiji fondu Městského muzea v Sedlčanech⁴.

V těchto kapitolách si budu klást otázky: Do jakého prostředí a jakým způsobem se vraceli lidé z vyhnanství? Kdo se vrátil zpátky a kdo ne? Jak se projevil pobyt ve vyhnanství ve volbách v roce 1946? Daly by se v tomto období nalézt určité znaky vývoje území, které by se mohly podobat oblastem v Sudetech?

Pro úvod bych ještě podotkl, že zde pracuji s označením Sedlčansko. Toto území není nikterak vymezeno správními hranicemi. Jedná se čistě o lidové (zvykové) označení nejbližšího okolí města Sedlčany nehledě na to, do kterého okresu, či kraje dané místo spadá, či spadalo. Čili se to má tak, že (například) některé obce mohou být určitou dobu považovány za součást Sedlčanska a následně již za součást Voticka. Naproti tomu zaniklý okres (politický i soudní) Sedlčany byl jasně vymezen a fungoval mnoho desetiletí jako samosprávná jednotka v kraji.

---

¹ Státní okresní archiv Příbram, 1-I Zápisy o schůzích rady ONV 1945 Kniha 1;

2-I Zápisy o schůzích rady ONV 1946 Kniha 2;

3-I Zápisy o schůzích rady ONV (2. 1. - 14. 5. 1947) 1947 Kniha 3;

4-I Zápisy o schůzích rady ONV (28. 5. - 20. 8. 1947) 1947 Kniha 4;

5-I Zápisy o schůzích rady ONV (10. 9. - 19. 11. 1947) 1947 Kniha 5;

6-I Zápisy o schůzích rady ONV (26. 11. - 17. 12. 1947) 1947 Kniha 6;

7-I Zápisy o schůzích rady ONV (7. 1. - 18. 2. 1948) 1948 Kniha 7;

8-I Zápisy o schůzích rady ONV (10. 3. - 5. 5. 1948) 1948 Kniha 8;

9-I Zápisy o schůzích rady ONV (12. 5. - 30. 6. 1948) 1948 Kniha 9;

10-I Zápisy o schůzích rady ONV (7. 7. - 29. 12. 1948) 1948 Kniha 10

² 170-I Kartotéka repatriantu z území dočasně zabraného pro vojenské cvičiště SS Kartony 71-85

³ 24-II Zápisy o schůzích trestní komise nalézací 1949 Kniha 24 a

25-II Zápisy o schůzích trestní komise nalézací 1950 Kniha 25

⁴ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*. inv. č. 2363.

1 Sedlčany a Sedlčansko

Sedlčany jsou městem, které se nachází v dnešním středočeském kraji (v okrese Příbram) asi 30 kilometrů východně od Příbrami, 20 kilometrů severně od Milevska a asi 50 kilometrů jižně od Prahy. Sedlčany leží na státní silnici I/18, která je spojuje s Rožmitálem pod Třemšínem, Příbramí a silnicí I/3 u Olbramovic. Dopravní obsluhu zajišťuje železnice (pod číslem 223), která vede ze sedlčanského nádraží do Olbramovic.

Zeměpisná poloha Sedlčan není příliš příznivá pro obdělávání polí, jelikož se jedná o oblast Středočeské pahorkatiny, což byl odvěký problém této oblasti. Nadmořská výška Sedlčan se pohybuje okolo 350 metrů nad mořem, ale okolní vrchy, které je obklopují (Šiberný a Cihelný vrch) dosahují nadmořské výšky 478 respektive 470 m. n. m. Přímo centrem města protékají dva vodní toky, a to Mastník a Sedlecký potok, na kterém byla v minulosti postavena Sedlčanská retenční nádrž.

V roce 2017 mělo město 7 227 obyvatel, což odpovídá trendu postupnému snižování počtu obyvatel, kdy v roce 2004 měly Sedlčany 7836 obyvatel.⁵

Dominantou města a nejstarší budovou je kostel svatého Martina, původně románský, později přestavěn do gotického slohu a poté dále upravován. Centrem Sedlčan je náměstí T. G. Masaryka s nemocnicí, muzeem a novorenesanční radnicí. Ve městě se také nachází málo známá budova bývalé sedlčanské židovské synagogy, která je jako budova dodnes zachovaná, ale již slouží ke kancelářským účelům.

Sedlčansko je územím, které je částí Středního Povltaví. V období středověku byly Sedlčany hospodářským a mocenským centrem této oblasti. Jasnější vymezení která území a obce do Sedlčanska patří, nám dává hranice politického a soudního okresu sedlčanského, který vznikl v polovině 19. století. V roce 1921 sem patřily obce: Bražná, Dubovice, Kosova Hora, Krásná Hora nad Vltavou, Hrabří, Červený Hrádek, Vysoký Chlumec, Chramosty, Svatý Jan, Jesenice, Kamýk nad Vltavou, Kňovice, Kosobudy, Krašovice, Křepeň, Kuní, Prosenická Lhota, Libíň, Líchovy, Nalžovice, Nedrahovice, Nechvalice, Obděnice, Oříkov, Osečany, Petrovice, Počepice, Podmoky, Pořešice, Příčovy, Radešín,

---

⁵ *OBYVATELÉ ČESKA* [online]. [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: <https://www.obyvateleceska.cz/P%C5%99%C3%ADbram/Sedl%C4%8Dany/541281>

Radič, Rovina, Sedlčany, Sestrouň, Solopysky, Suchdol, Štětkovice, Třebnice, Tynčany, Vletice, Vysoká, Zhoř.⁶

Sedlčany byly po dlouhou dobu okresním sídlem Sedlčanska, roku 1949 byly začleněny do Pražského kraje, ale při reorganizaci politické správy roku 1960 se sedlčanský okres stal součástí okresů Příbram a Benešov a tím Sedlčany přišly o své významné postavení. Když se však v roce 2002 zrušily okresní úřady, Sedlčany „obnovily“ svoje důležité postavení ve středočeském kraji a to tím, že se staly obcí s rozšířenou působností, do které spadá jen část z původních obcí politického okresu Sedlčany, ale přibylo k nim ku příkladu i město Sedlec-Prčice.

---

⁶ PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko*. Str. 5 Praha: Paseka, 2010. Zmizelé Čechy. ISBN 9788074320828.

2 Historický vývoj Sedlčan

Střední Povltaví, jak jsem již výše zmínil, nebylo pro svou geografickou polohu a neúrodnou půdu středem zájmu pravěkého osídlení. Lidé žili blíže k řece Vltavě a oblasti kolem Sedlčan osidlovali až v pozdějších dobách. Nicméně se na Sedlčansku nachází několik oppid, a to největší je u obce Hrazany (severně od Nalžovic u vzduté hladiny Vltavy na vodní nádrži Slapy), které bylo opuštěno již pár desítek let před naším letopočtem.⁷

Slované měli v osídlení zdejší krajiny stejný přístup, jako jej měli jejich keltští předchůdci. Přemyslovci chtěli využít tamní oblasti k zemědělské činnosti, a tak započala jejich snaha toto území osídlit. Někdy na přelomu desátého a jedenáctého století založili hradiště Nalžovické Podhájí. Od dvanáctého století byla oblast odlesňována a zásluhou klášterů Ostrov, Břevnov a sv. Jiří na Pražském hradě i kolonizována.

Kolonizaci silně podporovala i šlechta – a to Janovici, Vladykové ale především velmi mocný rod Vítkovců – sídlili v Prčicích (jinak také páni z Růže, což dokazuje i jejich rodový znak). Právě rodová odnož Vítkovců – Páni z Hradce, byli prvními vlastníky tehdy ještě osady Sedlčany, což nám dokazuje i listina z roku 1294, jakožto první zmínka o Sedlčanech, kdy Oldřich II. z Jindřichova Hradce ustanovuje svým dědicem krále Václava II. V případě, že zemře bez mužského potomka, odkazuje mu některá svá panství (jako třeba Jindřichův Hradec), ale nezahrnuje do nich právě Sedlčany, které určuje jako alody se svévolným užíváním jejich majitele Oldřicha.⁸ Za vlády Karla IV jsou Sedlčany označeny již za poddanské městečko a král jim určuje povinnost odvádět sůl do Písku.⁹

Další hospodářský rozmach Sedlčan nastal v roce 1352, kdy Rožmberkové koupili Sedlčany od Pánů z Hradce. Noví majitelé zdejšího panství chtěli ze Sedlčan udělat své rodové centrum. Tomu také odpovídá přestavba kostela sv. Martina do gotického stylu a postavení hradby, která ho obklopovala. Sedlčany totiž neměly městské hradby, a proto byl roku 1374 opevněn kostel, aby se sem v případě nebezpečí mohli ukrýt zdejší obyvatelé a důležité písemnosti.¹⁰

---

⁷ PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko str. 8*

⁸ RBM II, č. 1656; CDM V, str. 9-12, č.11

⁹ PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko str. 11*

¹⁰ KOCUROVÁ, Pavla, *Barokní stavby v Sedlčanech, str. 18*

Roku 1418 dal Oldřich z Rožmberka Sedlčanům podobné svobody, které měla města královská a byl jim dán znak, který je dodnes symbolem Sedlčan, a tím je „rožmberská“ pětিলistá růže na stříbrném poli. Vývoj během husitských válek je v Sedlčanech ne příliš zřetelný. Obyvatelé města se původně přidávali na stranu Jana Husa, dokonce pomáhali stavět město Tábor, ale později město podpořilo Zikmunda Lucemburského.

Pokud se přesuneme do šestnáctého století, můžeme o něm říci, že je obdobím velkého hospodářského růstu Sedlčan. Roku 1580 dostal do správy město Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. Krčín v Sedlčanech vládl pevnou rukou, dokonce zakázal právo várečné i přisoudil sobě rozhodování o přistěhování a odstěhování obyvatel v Sedlčanech. Jakub Krčín ale neměl mužského potomka (rodily se mu jen dcery), a tak bylo sedlčanské panství ještě za života Krčínova prodáno Zdeňkovi Vojtěchovi z Lobkowicz. Krčín zemřel 1604 a Lobkowiczové se mohli ujmout naplno svého nově nabytého území.

Lobkowicz byl katolickým šlechticem, který nepodporoval pražské události z roku 1619, a proto po bitvě na Bílé hoře r. 1620 byli pronásledováni nekatoličtí obyvatelé Sedlčanska. Sedlčany ovšem čekaly horší časy. V průběhu třicetileté války několikrát město poplenili Švédové a od poloviny sedmnáctého století likvidovaly Sedlčany požáry, hladomor a morové epidemie. Význam popisovaného města tak hrubě upadal a bylo plně podřízeno Lobkowiczskému panství.

Od počátku století osmnáctého se na krátkou dobu podařilo Sedlčanům vymanit z postižení, jež se na ně valila skoro po století a postupně se obnovil hospodářský růst města. Do něj ale zasáhl nejničivější požár v dějinách města, kdy 21. dubna 1828 bylo v Sedlčanech zničeno 185 domů a přes dvě stovky rodin přišlo o své domovy.¹¹ Tato katastrofa přinesla Sedlčanům razantní proměnu, která se týkala výstavby nové radnice, zbourání dřevěného podsebití pod sv. Martinem a přestavbu původně gotických nebo renesančních budov (po kterých dodnes zůstaly jen nepatrné pozůstatky, jako například budova Městského muzea v Sedlčanech, což bývala stará radnice) a zbourání městských bran. Na obnovu Sedlčan se dokonce pořádaly sbírky, které inicioval hrabě Chotek.¹²

---

¹¹ PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko str. 18*

¹² PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko str. 18*

Po revolučním roce 1848, kdy se Sedlčany zapojily do tohoto českého národního vzednutí (byly zde dokonce zřízeny gardy) a zrušení panských vrchností, byl roku 1850 v Sedlčanech zřízen Okresní soud. Po určitých peripetiích se snahou Votic uzmout si postavení okresního města i v oblasti politické na úkor Sedlčan, bylo rozhodnuto roku 1868 o vzniku Okresního úřadu (hejtmanství) se sídlem v Sedlčanech.

Od této doby se Sedlčany staly spíše politickým a justičním centrem, než aby byly sídlem hospodářským. Postupně se hospodářství měnilo směrem ke dvacátému století, kdy v Sedlčanech vznikaly nové malé podniky. Důležitým aktem končícího devatenáctého století bylo vybudování železniční trati mezi Olbramovicemi a Sedlčany, která měla být výhledově součástí železnice mezi Plzní a Humpolcem, o které se dle materiálů, které jsem objevil v Státním okresním archivu v Příbrami, uvažovalo i krátce po druhé světové válce. Rovněž rozšiřování silnic a postavení prvního mostu přes Vltavu v Kamýku nad Vltavou podpořilo rozvoj celé oblasti Sedlčanska.

Sedlčany se staly místem manévru Rakousko-Uherské armády v roce 1913, což předznamenalo předzvěst o vzniku první světové války. O rok později zachvátil Sedlčany požár.

Po vzniku první republiky Československé byly Sedlčany stále okresním městem a pochopitelně začleněny do země České. Na počátku dvacátých let přijel do Sedlčan i prezident T. G. Masaryk, který zde přihlížel cvičení Československé armády.

V roce 1924 byly Sedlčany elektrifikovány a díky tomu se rozvinula výstavba rodinných domů a moderních úředních budov, jako byl např. okresní soud a berní správa v ulici Církvičská.

V roce 1934 se v Sedlčanech konala Okresní hospodářská výstava, která přilákala přes 20 000 návštěvníků, mezi kterými byli i tehdejší nejvyšší ústavní činitelé, jako třeba Edvard Beneš nebo pražský primátor Baxa. Tato výstava naznačila i další hospodářský růst Sedlčan.¹³

---

¹³ PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko*, str. 29

2.1 Demografický a politický vývoj Sedlčanska v období první republiky

Abych dodal úplnost přehledu vývoje Sedlčan před druhou světovou válkou, rád bych zde popsal, jak se měnil počet lidí žijících na Sedlčansku a také, pro srovnání s volbami 1946, výsledky voleb za soudní okres Sedlčany.

Následující tabulka ukazuje, že množství obyvatel žijících na území v okolí města Sedlčan se snižovalo. Nebylo tomu jen v rozmezí vybraných let, ale tento trend se zde objevuje již od dob konce 19. století. V období první republiky tomu nebylo jinak. Pokud si vezmeme několik příkladů obcí, tak zjistíme, že z jednotlivých míst postupně odcházeli obyvatelé. Z dále zmíněných údajů je patrné, že vysídlení „sedlčanské“ oblasti v době Protektorátu Čechy a Morava nevedlo k tak drastickému úbytku obyvatel, jak by se dalo očekávat. Celkově by se tedy dal připsat úbytek obyvatel za první republiky všeobecné urbanizaci společnosti, lepším pracovním podmínkám a příležitostí ve velkých městech – hlavně Praha, Příbram, Benešov a Tábor, a pak také tomu, že (jak jsem zmiňoval výše) oblast byla nesnadno obdělávatelná a obyvatelům Sedlčan chyběl nějaký dobrý zdroj pitné vody.

<i>Zdroj – ČSÚ¹⁴</i>	<u>1910</u>	<u>1921</u>	<u>1930</u>	<u>1950</u>
SEDLČANY¹⁵	2 948	2 828	2 750	2 668
DUBLOVICE	690	654	650	568
NALŽOVICE¹⁶	867	835	766	538
OSEČANY¹⁷	572	523	488	372
KOSOVA HORA	981	930	824	728

¹⁴ Český statistický úřad. In: Historický lexikon obcí České republiky - 1869–2011: III. Počet obyvatel a domů podle krajů, okresů, obcí, částí obcí a historických osad / lokalit v letech 1869–2011 [online]. 21.12.2015 [cit. 2018-06-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537734/13008415020B.pdf/35ebeb70-337d-4936-a8d7-4f46ce57a591?version=1.2>

¹⁵ Do počtu obyvatel jsou připočteny i obce Červený Hrádek a Lhotka, které byly k Sedlčanům připojeny až v roce 1950.

¹⁶ Do počtu obyvatel Nalžovic je počítán i obce Chlum, Hluboká, Nalžovické Podhájí, Nová ves a Oboz.

¹⁷ Do počtu obyvatel Osečan se počítají i vsi Velběhy a Paseky.

KŇOVICE¹⁸	512	507	471	371
POČEPICE	463	429	385	286

2.2 Volby do Národního shromáždění

Volby se na Sedlčansku uskutečňovaly v rámci soudního okresu Sedlčany, který najdeme za první republiky pod volebním krajem Praha A (v roce 1920 Praha) a číslem 18. Zde přidávám sjednocující tabulky tamních výsledků voleb do Národního shromáždění v letech 1920, 1925, 1930 a 1935. Poslední volby před nástupem komunistického totalitního režimu budou rozebrány v některé z dalších kapitol.

<i>Zdroj ČSÚ¹⁹</i>	<u>1920</u>	<u>1925</u>	<u>1929</u>	<u>1935</u>
RSZML	5 007 (42,9 %)	5 135 (42,1 %)	5 136 (43,5 %)	4 717 (37,9 %)
ČSL	2 050 (17,6 %)	2 864 (23,5 %)	2 415 (20,5 %)	1 992 (16,0 %)
ČSNS	1 708 (14,6 %)	-	1 409 (11,9 %)	1 240 (10,0 %)
ČSDSD	1 634 (14,0 %)	331 (2,7 %)	770 (6,5 %)	849 (6,8 %)
ČSND	787 (6,7 %)	406 (3,3 %)	253 (2,1 %)	-
ČSZOSS	211 (1,8 %)	1 296 (10,6 %)	1 000 (8,5 %)	1 385 (11,1 %)
KSČ	-	928 (7,6 %)	580 (4,9 %)	921 (7,4 %)
NárSj	-	-	-	339 (2,7 %)
ČSSaKT	-	1 087 (8,9 %)	-	-

¹⁸ Do počtu obyvatel Kňovic se počítají i Kňovičky a osada Úsuší.

¹⁹ Český statistický úřad. In: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920-2006: Výsledky hlasování podle okresů v letech 1920 – 1946 [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-06-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008p7_1.pdf/678e4713-9e28-4ab3-8be1-384c2cb51268?version=1.0

NOF	-	-	-	980 (7,9 %)
DSDAP	1 (0,0 %)	-	-	1 (0,0 %)
Celkem platných hlasů	11 672	12 198	11 809	12 441

Pokud se podíváme na tabulku, která znázorňuje jednotlivé výsledky voleb do Národního shromáždění, můžeme na první pohled s jistotou říci, že se opět potvrzují předchozí řádky. Na Sedlčansku jako dominující zdroj obživy a hospodaření je zemědělství – a to se projevilo ve všech volbách. Agrární strana (RSZML) pokaždé zvítězila s velkým rozdílem před dalšími stranami. Počty hlasů se během voleb prakticky neměnily, jen při posledních volbách před nacistickou okupací počet hlasů o několik stovek klesl. Důležité je připomenout, že agrárníci neměli procentuální celorepublikové zisky tak vysoké, jak tomu bylo na zemědělském Sedlčansku. Stačilo by přejet most přes Vltavu směrem na západ, kde už vítězila povětšinou sociální demokracie (ČSDSD)²⁰, která nebyla v sedlčanském volebním okrese příliš populární a její tamní volební propad v roce 1925 využila Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská (ČSŽOSS), která si tento příliv voličů udržela po zbytek voleb.

Československá strana lidová, která se pokaždé v sedlčanském volebním obvodu umísťovala na druhém místě, také využila propadu sociálních demokratů, kdy její podpora vzrostla, nicméně po volbách roku 1925 měla její podpora spíše klesající tendenci a to samé provázelo národní socialisty (ČSNS), nehledě na to, že členem strany byl sedlčanský rodák Karel Baxa..

---

²⁰ Tento propad se nestal sám o sobě, jelikož se v roce 1921 od ČSDSD oddělila KSČ, která ve volbách 1925 skončila na druhém místě.

Za povšimnutí ve výsledkových volebních tabulkách stojí i nepříliš výrazná podpora komunistů v roce 1925 (přestože celostátní výsledek této strany byl toho roku skvělý), která bude nejspíše způsobena malým počtem dělnictva na území Sedlčanska.

Do tabulky byla také zahrnuta jedna německá strana (DSDAP), která alespoň ve dvou volbách získala alespoň jeden hlas. Tímto poukazují na to, že národnostní rozložení okresu Sedlčany bylo skoro čistě české. Například SDP Konrada Henleina na Sedlčansku nezískala jediný hlas, kdežto na nedalekém Příbramsku obdržela již 55 hlasů. V posledních plně demokratických volbách do Národního shromáždění byla v Sedlčanech a okolí vcelku úspěšná Národní obec fašistická (NOF), která oslovila bezmála tisícovku obyvatel, což není vzhledem k počtu platných hlasů zanedbatelné.

Na závěr vzhledu do výsledku voleb na Sedlčansku bych rád zmínil, že v Sedlčanech a především v Kosově Hoře byla komunita Židů. Ve volebních výsledcích se to projevilo několika desítkami hlasů pro Židovskou stranu, ať už byli v nějakém seskupení s jinými stranami nebo ne.

3 Sedlčany ve druhé světové válce

3.1 Vznik výcvikového prostoru SS Benešov

Plánování prostoru pro výcvik SS se zhostili nejvyšší protektorátní představitelé v čele se státním sekretářem Karlem Hermannem Frankem. Jeho návrhy ale dlouhou dobu narážely na odpor říšského protektora Konstantina von Neuratha. Frank navrhoval tři výcvikové prostory – prostor mezi Milevskem a Sedlčany, mezi Pacovem a Vlašimí a ten jediný realizovaný prostor severně od Sedlčan.²¹ Kdyby už v roce 1939 měli nacisté dostatek prostředků pro utvoření výcvikového prostoru Čechy, bylo by ještě toho roku započato s vysídlováním. Nacističtí velitelé se, nutno říci naštěstí, zaměstnávali bojem o moc a počáteční iniciativy vedoucí k vytvoření SS prostoru byly vypuštěny.

Myšlenka na vznik výcvikového prostoru se znovu vynořila na světlo až v době nástupu Reinharda Heydricha na post zastupujícího říšského protektora. Jeho nenávislný postoj k Čechům byl všeobecně známý, doporučoval prostor Čech a Moravy germanizovat a Čechy nenechat rodit děti, aby se jich postupně zbavili. K tomuto plánu měl přispět i SS výcvikový prostor, který měl zasáhnout přímo do oblasti, kde žili právě sami Češi a rozbít tak jejich soudržnost a rozptýlit je dál od jejich domovů.

30. října 1941 se konal v Berlíně sjezd Hlavního velitelského úřadu, Hlavního rozpočtového a stavebního úřadu a byl zde přítomen i člen velitelství pražské posádky SS Klaus von Baudissin²². Na této schůzce se dojednalo, že se v prostoru mezi řekou Sázavou a Sedlčany vytvoří výcvikový prostor o rozloze cca 400 km² a vysídlovací práce začnou od severu (územím mezi Kamenným Přívozem a Týncem nad Sázavou), přičemž budou dokončeny do šesti let a umožní tak výcvik motorizované divize pro 20 000 mužů. Přítomní se dohodli, že krajina i vsi budou ponechány tak, jak do té doby byly a součástí shody byla i myšlenka na vytváření pracovních táborů jako levné pracovní síly pro zajištění základních potřeb příslušníků SS.²³ Himmler toho dne nechal vydat příkaz k vytvoření velitelství

---

²¹ ZOUZAL Tomáš, *Zabráno pro SS*, str. 28

²² Klaus von Baudissin (*1891-1961) vystudoval dějiny umění a byl doktorem filosofie. Po první světové válce působil na univerzitách v Heidelbergu a v Kielu. Pracoval pro stuttgartskou státní galerii a muzeum v Essenu, jež od roku 1934 vedl. V roce 1935 vstoupil do SS, kde působil jako pracovník u Hlavního rasového a osídlovacího úřadu. V roce 1941 byl přerazen od sedmého pluku SS-Totenkopfstandarte na posádkové velitelství SS v Praze.

²³ ROBEK Antonín, *Lidé bez domova*, str. 20

výcvikového prostoru v Benešově, a to s platností od 1. listopadu 1941. Tím byl oficiálně založen výcvikový prostor, byť stále ještě existoval jen na papíře. Toto velitelství však prozatím fungovalo v rámci posádkového velitelství SS v budově Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a vedením posádkového štábu byl pověřen Klaus von Baudissin. Himmler ještě toho roku jmenoval velitele cvičiště Bernarda Vosse.²⁴

Posledním, na jehož souhlas se čekalo, byl zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich. On sám, podobně jako Konstantin von Neurath, byl nepříliš nadšený z budování cvičiště SS, protože se obával, že v důsledku vystěhovávání Čechů z jejich domovů by mohla být v českém obyvatelstvu probuzena myšlenka, že nemají jinou šanci než povstat proti německým okupantům. Řekl, že je nadmíru nutné provádět tyto akce co nejcitlivěji a především v tichosti. S odstartováním projektu výcvikového prostoru tedy otálel několik týdnů. Až 21. února 1942 podepsal konečné odsouhlasení, s nímž byly náležitě informovány všechny nacistické struktury. Ještě předtím, než se dá samotné vysídlování do pohybu, je nutné podotknout, že Heinrich Himmler udal datum 20. března 1942 jako den, kdy má být celý výcvikový prostor vystěhován a připraven. To se nakonec podařilo přehodnotit, když Himmler i Heydrich (ten chtěl realizovat výcvikový prostor až po válce) ustoupili ze svých požadavků a spokojili se, že je projekt připraven a vysídlení proběhne.

Vysídlovací práce byly rozděleny do pěti etap (vystěhování Sedlčan a části Benešova stálo mimo ně), přičemž se postupovalo přísně ve směru od severu k jihu. První etapa (a tudíž celé vysídlování) započala 14. března 1942.²⁵ V tento den byl telefonicky urgován okresní hejtman Josef Procházka v Benešově k otevření dopisu, který na okresní úřad dorazil předešlého dne. Nařízeno bylo vystěhování 16 vesnic ležících v samotném severozápadním cípu výcvikového prostoru a to do 15. září stejného roku. Později byly k této etapě přidruženy vesnice, se kterými se v původním plánu cvičiště z roku 1939 nepočítalo např. Hradištko nebo Třebsín. Dopis také „nechtěně“ ukázal na další místa, kterých se bude týkat

---

²⁴ Bernard Voss (*1892-1947) Krátkou dobu po skončení první světové války vedl výcvikový prostor Markendorf. V roce 1934 vstoupil do SS. V roce 1939 byl pověřen velením 6. pluku SS-Totenkopfstandarte. Tento pluk byl převelen do Prahy, a to právě v období vrcholících demonstrací českých vysokoškolských studentů k příležitosti výročí založení Československa. Vossův pluk potlačoval tyto demonstrace a později jednotky pod jeho velením obsadily vysoké školy po celé Praze. Po druhé světové válce byl roku 1947 popraven v Praze.

²⁵ ZOUZAL Tomáš, Zabráno pro SS, str. 67

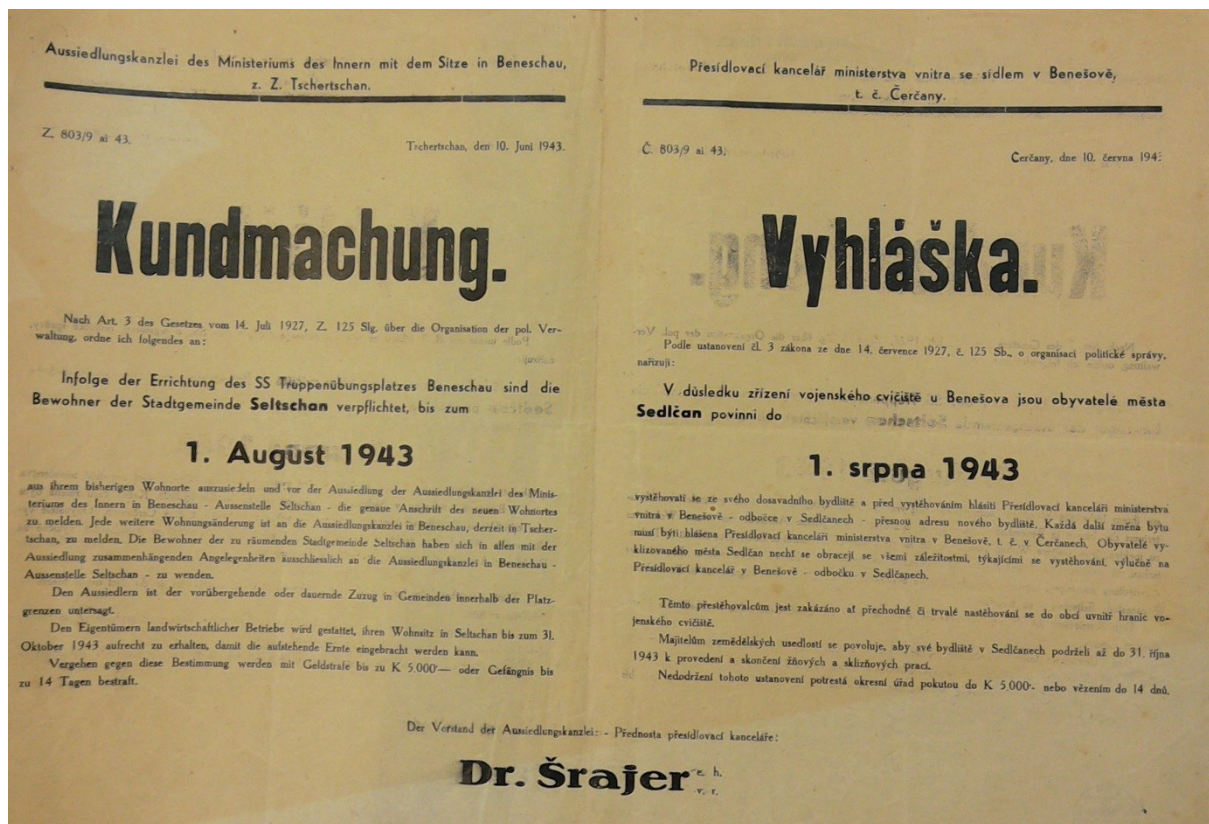
vysídlování – občané obcí z první etapy měli zakázáno se přestěhovat do nacisty zmíněných míst, které zahrnovaly další etapy.

Druhá etapa vysídlování se týkala obcí severovýchodního cípu cvičiště a zahrnovala např. Poříčí nad Sázavou nebo Netvořice. Tato oblast měla být vystěhována do 1. dubna 1943.

Středová oblast čili třetí etapa, znamenala vysídlení obcí od Konopiště po Živohošť. Vystěhování zde neuniklo ani město Neveklov. Tito obyvatelé měli čas na vysídlení do konce roku 1943.

Čtvrtá a pátá etapa vysídlování se týkala obcí při samé jižní hranici cvičiště a týkala se i oblasti Sedlčanska. Čtvrtá etapa měla konečný termín vystěhování do 31. října 1943 a pátá do prvního dubna 1944. V těchto dvou etapách nebylo vůbec zamýšleno obsazení města Sedlčan, bylo možné se do něj i nadále stěhovat.

3.2 Vystěhování Sedlčan

²⁶ Obrázek 1

Sedlčany měly být jakýmsi hraničním městem na jihu výcvikového prostoru, ale město mělo zůstat absolutně nedotknuté. To platilo až do jara 1943, kdy o město projevila zájem benešovská SS. Tou dobou byl po Vossovi novým představitelem benešovského velitelství výcvikového prostoru Alfred Karrasch. V sídle sedlčanského okresu se začaly šířit zvěsti o budoucím vystěhování. Oficiální činitelé ale tyto zvěsti popírali a německá správa dokonce hrozila rozšiřovatelům velmi přísnými tresty za jakékoli další předávání těchto „nepravd“. Když do Sedlčan přijela přesídlovací komise, začínalo mít vysídlení daleko jasnější obrysy a sedlčanští obyvatelé začali vymýšlet důvody, proč by nemělo být město zabráno. Jedním z pádných důvodů bylo to, že ještě v tomto roce neměly Sedlčany vodovod a trpěly velkým nedostatkem vody. I přes tyto opodstatněné protinávrhy bylo 10. června 1943 vydáno

²⁶ Státní okresní archiv Příbram, 489 – I Sedlčansko – okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a

rozhodnutí o vysídlení sedlčanských obyvatel do 1. srpna téhož roku (zemědělci mohli zůstat do konce října, aby dokončili žně).²⁷

S vysídlováním Sedlčan vzniklo mnoho problémů. Jedním z nich bylo to, že Sedlčany, jak jsem již zmiňoval, byly centrem stejnojmenného okresu a co víc, i okresu soudního. Bylo tedy zapotřebí nalézt pro tyto instituce nová místa v okolí. Pro okresní úřad se našlo umístění v asi patnáct kilometrů vzdálených Voticích. Bylo to smutné vyvrcholení „souboje“ o post okresního města. Votice přijaly tuto úlohu s podmínkou, že se okresní úřad udrží v městě i po skončení války. Ostatní instituce byly rozptýleny po okrese do různých obcí, čili nebylo vytvořeno nové centrum pro okres.²⁸ Zde je dle mého názoru patrná snaha strůjců cvičiště a protektorátní správy okres sedlčanský úplně vymazat z map.

Samotný průběh vysídlování města Sedlčany byl vesměs chaotický. Jak uvádí Antonín Robek ve své knize: „Tak chválená německá organizace v tomto případě úplně selhala.“²⁹ Sedlčany měly být rozděleny na dvě části, a to civilní část a část zabranou příslušníky SS. Někteří sedlčanští se tedy přestěhovali (nebo žádali o přidělení bytu) do tohoto kousku města, které se nacházelo v jeho jižní části za kostelem sv. Martina. Postupně ale docházelo ke změně v nařízení důstojníků SS. Kdy 21. srpna 1943 nařídili jmenným seznamem vystěhování dalších lidí a to i těch, kteří byli již vystěhováni ze severní vojenské oblasti. A nakonec 3. září 1943 byl vyvěšen další seznam pro vystěhování a ten se už týkal především těch, kteří bydlili v civilní čtvrti. Toto vystěhování se týkalo například i zdejšího známého kněze Františka Bučila.³⁰ Vysídlení města bylo dokončeno 25. října 1943.³¹

---

²⁷ ZOUZAL Tomáš, *Zabráno pro SS*, str. 192-194; Státní okresní archiv Příbram, 489-I *Zřízení vojenského cvičiště SS Karton 315a*

²⁸ ŠKORPIL Bohumil, *Paběrky*, str. 78

²⁹ ROBEK, Antonín, *Lidé bez domova*, str. 35

³⁰ František Bučil (*1894-1955) byl od roku 1940 děkanem v Sedlčanech. Pro svou srdečnost a velikou popularitu mezi obyvateli byl po skončení druhé světové války zvolen jako předseda do Revolučního národního výboru v Sedlčanech, ale toto místo nepřijal a věnoval se raději charitě. Po komunistickém převratu se stal terčem zájmu komunistů o jeho podporu novému režimu. Když se tak po několikáté intervenci nestalo, byl pro nález potravin a oblečení na faře z válečné podpory UNRRA obžalován a odsouzen na 9 let odnětí svobody pro sabotáž ve veřejném procesu v Sedlčanech (při příchodu k soudu musel projít špalírem lidí a při tom jít po rozházených hostiích). Zemřel po těžké nemoci a po odmítnuté žádosti o propuštění na podmínku 30. ledna 1955.

FRANTIŠEK BUČIL (1894-1955). Ústav pro studium totalitních režimů [online]. [cit. 2018-03-22].

Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/frantisek-bucil/>

³¹ ROBEK Antonín, *Lidé bez domova*, str. 41

Němci tedy nedodrželi slib o tom, že se v Sedlčanech utvoří dvě zóny – město celé propadlo zájmům SS a na území Sedlčan mohlo zůstat jen několik vybraných obyvatel, kteří pracovali ve městě ať už v zemědělství, anebo pohostinství, jako například pamětník Karel Kocura³², který o tomto období mluví takto: „V tu dobu tu zůstali řemeslníci, žili za kostelem a kolem školy. Němci tam mohli chodit taky. My jsme v tu dobu (v restauraci, kde pamětník pracoval), neměli moc velké tržby, návštěvnost nebyla tak veliká, a i tak jako hlavní hosti byli Němci. Do naší restaurace (zrušeného hotelu U Českého lva) nechodilo mnoho lidí, ale bylo to místo, kam mohli ti řemeslníci, co si je tu nechali, chodit na jídlo. A v tu dobu tu nahoře na náměstí vedle hotelu Kracík fungovala městská policie, která dohlížela na to, aby tu byl klid – mezi těmi řemeslníky hlavně. A pak tu působila ještě jedna policie Geheime Feldpolizei, což byla policie polní a kontrolovala SS Hofy. No a v noci tu chodila hlídka. Pamatuji si jménem jen jednoho. Byl to sudetský Němec a jmenoval se Kopriwa.“³³

Tohoto Kopriwu se mi podařilo zachytit ve výpisu jednání ONV ze dne 7. července 1945³⁴, kdy jakási paní Dvořáková z Prahy žádá, aby bývalého německého četníka Kopriwu nepřevázeli z Votic. Tuto záležitost předal ONV ve Voticích bezpečnostní a vyšetřovací komisi a ve složkách komise se zápis o dotyčném nenachází.

3.3 SS – kárný a internační tábor v Chlumu

Ještě než ukončíme úvodní část o zřízení výcvikového prostoru, velmi rád bych se zde zmínil o existenci kárného tábora uvnitř výcvikového prostoru. Chlum u Sedlčan, který je dnes součástí obce Nalžovice, si vybrali příslušníci SS jako tábor, kam budou umisťovat své neposlušné členy a kde budou vykonávány popravy. Celý tábor měl 20 baráků, kde bylo odhadem umístěno kolem 1350 vězňů, kteří měli nucené pracovní nasazení a dohlížela na ně odhadem pětistovka členů SS.

Chlumský lihovar (vystavěn v první světové válce a modernizován roku 1936) byl novými obyvateli území přebudován na věznici, kde byla vybudována i speciální cela pro

---

³² Karel Kocura (*1924) se narodil v Ouběnicích u Bystřice. Do Sedlčan se přestěhoval za prací v roce 1941, kde nastoupil kurz číšníka. V průběhu vysídlování města byl vybrán, aby sloužil pro důstojníky SS, a tak pro ně jako číšník v několika restauračních zařízeních v Sedlčanech pracoval. Se štěstím unikl totálnímu pracovnímu nasazení v Říši, kam bylo posláno mnoho jeho vrstevníků z celého Sedlčanska. Pan Kocura žije v Sedlčanech dodnes.

³³ Rozhovor s pamětníkem Karlem Kocurou, 9. 12. 2016

³⁴ Státní okresní archiv Příbram, *I-I Zápis o schůzích rady ONV 1945. Kniha 1*

odsouzené k trestu smrti. Ten se prováděl každý pátek na nedaleké popravčí louce. Velkou zálibu v účasti při popravách (zastřelením) měl Karel Hermann Frank. Dokonce se bez jeho účasti na popravě nesměla vykonat vůbec. V průběhu poprav nesměli občané Chlumu vycházet z domů a ani vyhlížet z oken.

Okupanti vytvořili v lihovaru kremační pece (celkem tři), které naznačují, že autoři tohoto lágru nechtěli skončit pouze u kárného tábora, ale tábor využít po válce jako koncentrační (nejspíše pro české obyvatelstvo), po vzoru velkých vyhlazovacích táborů v Polsku.

Po skončení světového válečného střetnutí v Evropě se tábor nestal vyhlazovacím táborem pro Čechy, nýbrž posloužil jako český sběrný tábor pro německé obyvatele určené k vysídlení. Takto tábor fungoval od roku 1945 do 1947, kdy v průběhu těchto let byli shromáždění Němci využíváni na práci v zemědělství. Podobné tábory vznikly po válce také v Sedlčanech nebo Vrchotových Janovicích.³⁵

K zajatým Němcům a kolaborantům, kteří chodili na práce zdarma, mohu dodat, že ONV Sedlčany na své schůzi 12. července 1945 odsouhlasilo, že zajaté ženy budou dostávat za odvedenou práci mzdu. Z této mzdy se odvede polovina celkové částky a zbytek bude ponechán pro nákup nejn nutnějších potřeb internovaných.³⁶

---

³⁵ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a

³⁶ Státní okresní archiv Příbram, 1-I Zápisy o schůzích rady ONV 1945. Kniha 1

4 Konec druhé světové války na Sedlčansku a rok 1945

Konec druhé světové války se od prohraného tažení Adolfa Hitlera do Sovětského svazu a vylodění spojenců v Normandii nezadržitelně blížil ke svému konci. Chování příslušníků SS ve výcvikovém prostoru Čechy se také měnilo.

Naposled ještě využiji pamětníkovo vyprávění, které dokládá svědectví o konci války z úplně nejprostšího pohledu. „To ráno jsme se probudili a byli (Němci) pryč. A tady začalo taky to rabování. Němci totiž nemohli odvézt všechno, co tu měli.“³⁷ Což přesně ukazuje skutečnost, že město bylo ušetřeno častých mstivých činů na českém obyvatelstvu ze strany frustrovaných příslušníků SS, které se nevyhnulo jiným místům v oblasti, jako například známé popravě mnoha lidí ze Sedlce na dráze Wilsonově.

Ještě jedno svědectví o konci války v Sedlčanech (a dobrý pramen k zpětnému osídlení Sedlčanska a to poněkud významnější), se nachází ve fondu Městského muzea Sedlčany. Narátorem písemného textu o konci druhé světové války v Sedlčanech a okolí je zde Jan Pavelka.³⁸ Pavelka líčí strach nevystěhovaných obyvatel Sedlčan ze spojeneckých letadel, která běžně prolétala nad cvičišťem, a především z možnosti bombardování města. Ve městě bylo rozmístěno několik protiletadlových děl, ta ale nikdy nevystřelila. Další obavou z konce války byl očekávaný odchod Němců. Šlo o to, že se mezi obyvateli rozkřikla zpráva o chystaném zničení města bombami nebo vypálením před Rudou armádou nebo že němečtí okupanti odvečou české občany s sebou. Žádná z predikcí se ale neuskutečnila.

Naopak vojákům SS na konci války docházely zásoby a byli ochotni za trochu jídla vyměnit cokoli, byť jim za takové jednání hrozily nejtěžší tresty. Sedlčany tou dobou projížděly auta, autobusy i povozy s německými utečenci z dobytého Slezska, kteří se ve městě zdrželi nejvýše jednu noc a pokračovali ve své cestě na západ. Z druhé strany se navraceli lidé, kteří byli nuceně nasazeni na práci v Říši.³⁹

19. dubna 1945 přelétala přes Sedlčansko americká letka bombardérů, která byla Němci úspěšně napadena. „...u Vítěže a Hradišťka bylo nalezeno pět mrtvých Američanů a

---

³⁷ Rozhovor s pamětníkem Karlem Kocurou, 9. 12. 2016

³⁸ Jan Pavelka (*1911-1991) byl sedlčanským učitelem, knihovníkem a především kronikářem města Sedlčany.

³⁹ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*, inv. č. 2363. Str. 1-4

zbytky roztržitého letadla. Jedenadvacátého dubna byli Američtí letci pohřbeni na církevním⁴⁰ hřbitově. Po válce byla jejich těla exhumována a odvezena.⁴¹

Dále pak 25. dubna téhož roku zaútočili spojenci na vlak na trase Sedlčany – Olbramovice. Stalo se tak před vjezdem do stanice Olbramovice, kdy byl služební vůz a lokomotiva zcela zdemolovány, nicméně nikdo nebyl zraněn. A hned další den byl ostřelován policejní transport jedoucí na silnici mezi Voticemi a Příbramí. V důsledku toho bylo zničeno několik vozů poblíž Sedlčan a přímo na náměstí v Kosově Hoře zničili 67 vozidel.⁴²

Po začátku Pražského povstání byla část vojska SS vyslána na pomoc do Prahy proti vzbuřencům. Příslušníci SS, ale i civilní německé obyvatelstvo prchající z dobytých částí Říše do líbivějšího amerického zajetí, pak 7. května pochopili, že konec války je nevyhnutelný. V Sedlčanech se tak začaly pálit zbraně, náboje, radiopřijímače, výstroj, aj. „Sedlčanská“ SS vydávala zásoby potravin německým uprchlíkům a do 9. května spěšně opustila město vstříc americké armádě.⁴³

V Sedlčanech po odjezdu německých obyvatel zůstala spoušť ve formě všeobecného nepořádku, především dohořívajících ohňů, odpadků, výkalů apod. Jan Pavelka potvrzuje slova mého pamětníka o rabování, když popisuje: „Už od časných ranních hodin prolézali lidé domy opuštěné esmany a odnášeli z kuchyní potraviny, z důstojnických bytů zařízení, rádia, koberce, záclony, z dílen nástroje. Členové národního výboru se snažili tomu zabránit, zamykali skladiště, ale přišli stejně pozdě, protože hlavní nápor se odehrál asi již 8. května v noci.“⁴⁴ Nejen civilní obyvatelé Sedlčan takto rabovali, dokonce přicházeli i lidé z nezabraných obcí, kteří brali vše, co bylo po ruce.⁴⁵

Rudá armáda dorazila do Sedlčan až 10. května odpoledne, kdy se zde krátce zastavily tři vozy, byli patřičně uvítáni, a pak pokračovali dál směrem na západ za prchajícími Němci. O den později se vojáci Rudé armády ubytovali v civilní části města. V budovách na náměstí

---

⁴⁰ Sedlčanský hřbitov v severní části města

⁴¹ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945.* inv. č. 2363. Str. 4

⁴² Tamtéž.

⁴³ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945.* inv. č. 2363. Str. 5

⁴⁴ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945.* inv. č. 2363. Str. 8

⁴⁵ Tamtéž

(dnešní muzeum a dnešní nemocnice) umístili lazarety. Za dobu jejich fungování v nich zemřelo 28 vojáků Rudé armády, kteří jsou pohřbeni na hřbitově v Sedlčanech. Sovětští vojáci zůstali v Sedlčanech do poloviny června 1945.⁴⁶

4.1 Pár slov o obětech války

Ještě než se pustím do kapitoly o navracení se vystěhovaných domů, rád bych se zmínil o několika obětech největšího válečného konfliktu v lidských dějinách, čili těch, kterých se nemohlo týkat vrácení se do svých domovů.

V okresním městě popisovaného regionu to bylo především 45 místních Židů, kteří byli v roce 1942 spolu se sedlčanským obyvatelstvem vysídleni. Válku však z nich nepřežil ani jediný.

Dalším známým člověkem, který nepřežil dobu nacistické nadvlády byl sedlčanský rodák Bohumil Baxa, jehož otec Jan byl sedlčanským řídícím učitelem. Profesor Baxa působil na Masarykově univerzitě v Brně, věnoval se veřejnému a ústavnímu právu. V roce 1939 (těsně před válkou) ukončil činnost v Brně a přesunul se do Prahy, kde se stal hlavním představitelem Ústředí veřejných zaměstnanců. Po začátku okupace byl několikrát neúspěšně lákán pro kolaborační činnost. Namísto toho začal spolupracovat s odbojovými organizacemi Obrana národa a Petiční výbor Věrní zůstaneme. Pro tuto činnost byl v roce 1941 zbaven všech funkcí a den po smrti Heydricha (5. června 1942) byl odsouzen stanným soudem a ještě téhož dne popraven na kobylické střelnici.⁴⁷

Obranu národa též podporoval Karel Vystyd, legionář z Itálie, ředitel Městské spořitelny v Sedlčanech a činovník sedlčanského Sokola, byl za své odbojové aktivity odsouzen k trestu smrti, který byl „zmírněn“ na trest v koncentračním táboře Mauthausen, kde zemřel roku 1941.⁴⁸ Vystyd ale nebyl jediným sedlčanským sokolníkem, který podporoval domácí odboj. Manželé Gustav (člen odbojové organizace Jindra) a Božena

---

⁴⁶ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*. inv. č. 2363. Str. 10

⁴⁷ Masarykova Univerzita: Právnická fakulta. Bohumil Baxa (1874-1942) [online]. 2012 [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: <https://science.law.muni.cz/content/cs/vedecko-vyzkumna-cinnost/vav-minulost/prvorepublikova-era/bohumil-baxa/>

⁴⁸ CHVÁTAL, Jiří. Sportovní vzpomínky na válečné Sedlčany: 10. část: O hokeji a lyžování. Radnice: Zpravodaj města Sedlčany. Sedlčany, 2008, XIII(11), 4.

Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*. inv. č. 2363. Str. 14

Rebcovi (za války žili v Mělníku) podporovali parašutisty po atentátu na Heydricha. Oba byli za tuto činnost popraveni též v Mauthausenu v roce 1942.⁴⁹

Našli bychom spousty dalších obětí válečného běsnění třeba při bombardování německých průmyslových měst ke konci války, kde byli obyvatelé Protektorátu na nucených pracích, nebo muži, kteří zemřeli rukama SS jednotek, které trestaly povstání v Sedlci 7. května 1945. Byli to: Jaroslav Brožek, Miroslav Čech a Josef Počta, kteří byli v Sedlci vysídlení ze Sedlčan.⁵⁰

4.2 Navracení se domů aneb znovuosídlení Sedlčanska

Již v roce 1945 se dostáváme k podstatnému jevu, k němuž docházelo v prvních měsících po druhé světové válce. Jev, ke kterému ale nemuselo dojít, kdyby Německo neprohrálo válku. To by s velkou pravděpodobností tento prostor zůstal neosídlený. Ale nemuselo by tomu být jen v případě německého vítězství. Situaci vysídlencům zkomplikoval benešovský okresní národní výbor, který vydal zprávu, kde se mimo jiné říká, že o osudu bývalého vojenského cvičiště bude teprve rozhodnuto – nebylo totiž jasné, zda nebude chtít využívat území československá armáda i dále. Byl proto ponechán v platnosti zákaz vstupu na celé bývalé území vojenského cvičiště zbraní SS (vydáno 20. října 1943)⁵¹ vyjma osob, jež vlastnily průkaz opravňující ke vstupu do cvičiště. Toto nařízení mělo za účel i to, že nikdo po spěšném opuštění prostoru jednotkami SS nevěděl, zda nejsou některé jeho části zaminované, či jestli na navracející se občany nečihá nějaké jiné nebezpečí. Problémem navracení se původních obyvatel bylo i to, že se v jejich domech ubytovali vojáci Rudé armády.

V samotných Sedlčanech to po válce vypadalo špatně. Vojáci SS se pochopitelně snažili přizpůsobit město svým potřebám. Za následek to mělo to, že se v severní části města měly stavět kasárna, a tak byly budovy v tom místě určeny k likvidaci. Tento osud sdílely i starší budovy v centru města, které nevyhovovaly nacistickým plánům, a proto je velení SS

---

⁴⁹ CHVÁTAL, Jiří. Sportovní vzpomínky na válečné Sedlčany: 10. část: O hokeji a lyžování. Radnice: Zpravodaj města Sedlčany. Sedlčany, 2008, XIII(11), 4.

⁵⁰ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*. inv. č. 2363. Str. 15

⁵¹ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a

nechalo opuštěné. Takovýchto objektů bylo ve městě na padesát. Některé budovy postihlo zbourání do základů (týkalo se to hlavně budov hospodářských).

Mnohé domy uvnitř byly přebudovány k jiným účelům – ku příkladu v nich byla umístěna zařízení na odvšivování vojáků nebo vystavěny nádrže na vodu apod. Byly zničeny i celé zahrady (vytrhané stromy ze země), podlahy domů, okna byla často zazděná, vrata do dvorů zbořená. Problémem pro navrátníky se obyvatele byly i úpravy pozemků, které (nejen) v Sedlčanech nacisté učinili. Ploty mezi jednotlivými pozemky byly odstraněny a stopy po nich mnohdy zahlazeny.⁵² Mimo to v Sedlčanech v době vysídlení bylo postaveno několik objektů, které ale nemohly sloužit civilnímu obyvatelstvu k bydlení. Jednalo se o zděné latríny, sklady, stáje, haly na opravy tanků nebo uskladnění munice apod. Materiálem na stavbu těchto budov byly zbourané hospodářské objekty. Mnohdy se tyto nové stavby nacházely na parcelách několika vlastníků, což pak způsobovalo zmatky.⁵³

Okresní národní výbor vypracoval plán, který nazval: *Návrh k provedení znovuosídlení oblasti bývalého cvičiště Benešov* (dále jen *Návrh*).⁵⁴ Hned v úvodu se informuje, že dle příslušného dekretu prezidenta republiky nejsou majetkoprávní změny vzniklé při vytváření cvičiště SS platná. Ministr zemědělství Július Ďuriš (Komunistická strana Slovenska) také prohlásil, že půda musí být zásadně vrácena do rukou původních vlastníků.⁵⁵ Dále tento návrh popisuje, že území není vhodné k znovuosídlení z několika důvodů. Mnoho vesnic bylo pobořených anebo vypálených; některé vesnice, které byly v oblasti, kam dopadalo cvičné ostřelování jednotek SS, nebyly v žádném případě obytné bez předchozích generálních oprav. Poté se na území cvičiště nacházelo nebezpečí zdravotní ku příkladu – zasypané studny, mršiny koní nebo tyfus. Navíc se po celém území nacházela nevybuchlá munice (či jen tak poházená), která již od prvních dnů po konci války způsobila několik smrtelných zranění.

---

⁵² Tento problém vyřešil dekret prezidenta Beneše, který zneplatnil platnost takových úprav po 29. září 1938

⁵³ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945.* inv. č. 2363. Str. 12

⁵⁴ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a

⁵⁵ Tento ministr je poté jednou z hlavních představitelů kolektivizace a zakládání Jednotných zemědělských družstev

Dále pak *Návrh* komentuje složení místních národních výborů, které jsou vytvářeny (pokud jsou vůbec jsou vytvořeny) z obyvatel obcí jiných, než které zastupují.

Autoři *Návrhu* považují za nutné vytvořit nový zákon, který by řešil, jakým způsobem se má osidlovat území nejen cvičiště Benešov, ale i ostatních vojenských území, protože neexistuje žádná právní norma, není stanoveno, jak v takových případech pokračovat. A také je zapotřebí na obnovu kraje pochopitelně vynaložit velké finanční a hospodářské prostředky, „neboť se jedná o oblasti důležité z hlediska hospodářského, kolonizačního i sociálně politického.“⁵⁶

Pro možnost nabytí majetku zpět se muselo obyvatelstvo vysídlené oblasti přihlásit do 31. srpna 1945 písemně nebo ústně do protokolu u příslušného ONV. V praxi to neznamenovalo nic jiného, než že při vypisování sčítacího listu repatrianta nahlásili svůj majetek. Pokud by tak někdo do daného data neučinil, braly by se takové nemovitosti jako nechtěné k zpětnému převzetí a nárok na jeho znovunabytí zanikne.

Pokud tedy vlastník takovýto majetek opětovně získal, zápisem se potvrdilo, že je majetek jeho. Vlastník také musel zároveň se znovunabytím vzít na vědomí skutečnost, že se očekává, že se o majetek bude starat a v rámci svých hospodářských možností obdělá pole co nejdříve a nejlépe to půjde. Důležitá je ovšem i pasáž, která říká, že jestliže se nebude moci vysídlenec ze Sedlčanska navrátit do svého obydlí z důvodu jeho zničení nebo závažného poškození, bude mu nabídnuta jiná hospodářská budova přiměřené hodnoty a to buď v bývalém výcvikovém prostoru SS nebo v pohraničí. Vzhledem k tomu, že se na Sedlčansko většina obyvatel vrátila, soudím, že nabídky na jiné místo k žití přicházely spíše z příhraničí, než ze cvičiště.

Půda, ke které se nepřihlásili žádní občané, byla rozdělena mezi ostatní zemědělce v obcích podle potřeby a za náhradu platnou pro získání pozemků dle Pozemkového fondu a zemědělec se musel zavázat, že dává předem souhlas k tomu, aby s jeho pozemky bylo možno provádět scelování na náklad nejen státní správy, ale i majitelů půdy. Soudě podle tohoto scénáře, začíná někde tady „plíživá“ kolektivizace na Sedlčansku.

---

⁵⁶ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a, str. 2

Pro provedení vlastního znovuosídlení Sedlčanska (a celého cvičiště nevyjímaje) byla ustanovená osidlovací komise v Benešově. Tato komise (pro okresy Benešov i Sedlčany) měla za úkol systematické a rychlé zpětné osídlení Sedlčanska a také celého cvičiště. Komise byla složena z devíti členů – dva zástupci ONV Sedlčany (toho času ve Voticích) a ONV Benešov a dále se k nim přidalo pět zástupců vystěhovaných zemědělců, kdy se dbalo na to, aby byli zastoupeni jak vlastníci malého pozemku tak velkého; dále se k nim přidali jeden zástupce obchodů a jeden živností. Tato komise pak zjišťovala stav obcí před opětovným osídlením, načež mohli vydat stanovisko, že je obec připravená k znovuosídlení. Po povolení k návratu občanů zpět domů byly komise povinny pomáhat navrátilivším se s opravami jejich obydlí, pomáhat jim k přístupu ke zdrojům pro obnovu oblasti apod. Účast v komisi byla pouze čestná, čili členům nenáležel plat za práci. Jediné, co mohli členové komise získat byly náhrady za cestovní výlohy a na náhradu výdělku ušlého z výkonu funkce. Tyto výlohy proplácely okresní národní výbory.

Komise měla také za úkol zjišťovat, jaké škody vznikly zemědělcům a přednostně se zaobírat těmi, kteří nedostali za zbavení půdy od Němců žádnou náhradu, a postarat se o to, aby byla všem původním majitelům (zákonným nástupcům) taková náhrada vyplacena.

Obdobné komise fungovaly i v příhraničních oblastech Čech, Moravy a Slezska. Jejich činnost byla do určité míry srovnatelná. Obě se snažily rovnoměrně a co nejlépe usadit lidi v kraji, které měly pod správou pro osídlení po odcházejících Němcích. Toto ale bylo asi to jediné společné. Komise, které byly vytvořeny pro bývalý výcvikový prostor byly složeny z vlastních obyvatel a mimo členy ONV se kladl důraz na to, aby ostatní členové byli těmi vystěhovanými. Kdežto se situací v Sudetech se toto nedá porovnat. Sice to bylo území též „po Němcích“, ale bylo předtím násilně vystěhováno a bylo ryze české. V Sudetech se jednalo o většinově německé části země, které ale Němci obývali po staletí. Na první pohled srovnatelné instituce se rázem při detailnějším pohledu mění na nesrovnatelné.

K provádění celého návrhu se autoři zmiňují o tom, že celé území je rozdělené na část postiženou vysídlením více a část s menšími následky. Sedlčansko je zde konkrétně jmenováno, jako část okrajová, část, která je málo zatížená vystěhováním. „...Sedlčansko nebude narážet na rozsáhlé přesídlovací obtíže, bude nutno počítati se samovolným znovuosídlováním. Hospodářsky a fyzicky zdatní jedinci nebo skupiny jednotlivců provedou

z vlastní iniciativy znovuzřizovací akce.“⁵⁷ Tito lidé měli podle zásad *Návrhu* provádět osidlovací práce a dle plánů i možností jim měla být přidělena materiální pomoc a byl pro ně zřízen zálohový účet pro pozdější krytí škod. Ostatní území (zasaženější) měla též prostor pro vlastní iniciativu při obnově území, nicméně pomoci se jim dostávalo v hojnější míře, než těm ze Sedlčanska.

Co se týče obnovy jako celku, kterou *Návrh* zmiňuje, se nesmí jednat o návrat do staré vyjeté koleje. Znamená to, že nesmí být obnovováno to, co není třeba obnovovat, čili věci, které před vysídlením oblasti nebyly využívány a byly za působení jednotek SS zničeny. K obnově se vytvořil investiční fond, který zajišťoval přiděl především zemědělských strojů do jednotlivých částí výcvikového prostoru. Zde již bylo dáno, že vzniknou tzv. místní strojní družstva, kde se budou shromažďovat veškerá zařízení na žňové a jiné zemědělské práce. Poté, co byly stroje využity, prošly závěrečnou kontrolou osidlovacího orgánu a tyto orgány je předaly místním národním výborům, které měly možnost rozhodnout, zda stroje zůstanou v majetku a užívání dané obce, nebo se rozdělí mezi vybrané obhospodařovatele.

Do podzimu 1946 skončila hlavní obnova postiženého území co se týče zemědělské oblasti. Vzhledem k významu zemědělství pro tento kraj se jednalo o vysoce zásadní věc, která měla velký vliv na život na Sedlčansku. O navracení se lidí na Sedlčansko se zmiňují prameny nebo literatura tak, jak popisují níže i výše se všemi těžkostmi, které doba přinášela. Lidé se vraceli hojně, ale byli tací, kteří se již do svých domovů nevrátili.

4.2.1 Souhrnná data k obnově území

K úplné představě o stavu Sedlčanska po válce přináším přehled dat, která se nachází v *Návrhu*.⁵⁸

Před začátkem vystěhovávaní obyvatel z území cvičiště měla obhospodařovaná půda rozlohu 44 tisíc hektarů, aby se po konci války smrskla na 11 612 hektarů. A připomínám, že někde tato půda nebyla obdělána celé tři roky. Hospodářské zvířectvo také ubylo – koní

---

⁵⁷ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a, str. 8

⁵⁸ Státní okresní archiv Příbram, 489-I Sedlčansko, okupace a odboj; Potravinové lístky; Vystěhování obyvatel Sedlčanska a Benešovska; Zřízení vojenského cvičiště SS. Karton 315a str.6-11

z 3 000 na 500 (16,7 %), skotu z 15 000 na 2 000 (13,3 %), prasat z 12 000 na 1 800 (15 %) a ovcí ze 700 na 200 (28,6 %).

Z mrtvého inventáře v zemědělství (traktory, stroje na obdělávání polí apod.) se zachovalo kolem 12 % z předválečného stavu, což vedlo k neutěšené situaci na Sedlčansku v období žňových prací. Zemědělské budovy byly zachovány pouze ve 27 % případu.

Návrh také vyčísluje materiální (především peněžitou) pomoc celé oblasti cvičiště. Uvedení půdy v původní stav bylo vyčísleno na 27 milionů korun, meliorace 6 milionů, oprava nebo vystavění nových zemědělských budov za 40 milionů, výsadba rostlin (včetně ovocných stromů atd.) 9 milionů, živý a mrtvý inventář na 88 respektive 35 milionů a zásoby pro zemědělce vyčísleny na dalších 17 milionů korun. Celkově bylo nutno do obnovy celého prostoru cvičiště vložit necelou čtvrtmiliardu korun

Nejen zemědělství ale potřebovalo finanční injekci. Infrastruktura a kulturní oblast byla válkou také postižena. *Návrh* vyčísil škody souhrnně na 63 milionů korun, přičemž největší část částky (36 milionů) tvořily budovy nezemědělského a městského charakteru, dále budovy kulturních podniků, jako byly ku příkladu knihovny, tělocvičny, hasičské stanice apod..

Peněžité částky ale nejsou vyjádřeny v penězích po 2. světové válce, upozorňuje na to i sám *Návrh*, čili cena musela být daleko vyšší.

4.2.2 Ti, kteří se nevrátili

Mnozí obyvatelé, kteří byli vysídleni se již do svých domovů vrátit nechtěli. Bylo to způsobeno hned několika faktory. Pochopitelně někteří našli nový a lepší domov než ten, který byli nuceni opustit. Jako jeden z takových příkladů můžu uvést Miloslava Podzimka, který před vystěhováním žil v Křečovicích. Jeho rodina se vystěhovala do Uhlířských Janovic, kde našla svůj nový domov. Rodiče pozdějšího učitele poznali, že život ve městě je lepší a přináší daleko více pracovních příležitostí než ten, který by jim nabídly Křečovice. Rozhodli se proto, že se do zabraného území již nevrátí a dům (přestože byl ušetřen poškození nebo zničení), který v původním místě bydliště vlastnili, prodají a koupí si za něj dům v Uhlířských Janovicích.

Dalším typem obyvatel, který se již nehodlal navrátit do zabraného území byli lidé, jejichž domy byly zbořeny a pole až tři roky neobdělány. Z toho důvodu i *Návrh* počítal s tím, že některé obce zůstanou delší čas neobydleny.

Byly i takové obce, které nebyly určeny ke zpětnému osídlení, protože při hranicích výcvikového prostoru na západě na řece Vltavě bylo vyhrazené území pro vznik nové přehrady vltavské kaskády – Slapy (vystavěna 1949–1955).

Posledním typem obyvatel, který se vracet nehodlal, byli lidé, kteří se zapojili v rámci tzv. osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu do osidlování území, z nichž bylo v poválečné době odsunuto německé obyvatelstvo.⁵⁹ Takoví lidé pak za svůj majetek na území bývalého SS cvičiště dostali nemovitost v příhraničních (nebo jiných) oblastech, kde se poté dorovnával rozdíl cen obou nemovitostí.

Bohužel některé směny nemovitostí neprobíhaly tak hladce, jak by se mohlo zdát. Nemožnost využití opravných prostředků proti rozhodnutí Pozemkového fondu přinášela četná úskalí. Například ještě mezi léty 1949 a 1950 zde probíhal spor o výši odhadní ceny domku rodiny Daňhelkových ve Zvíroticích. Rodina se v rámci dekretu prezidenta republiky o osídlení příhraničí rozhodla odejít do Horních Kozolup u Plané. Krajský národní výbor vydal odhadní cenu domku ve Zvíroticích s pozemkem a rozdíl (přeplatek ve prospěch rodiny ze Sedlčanska) mezi oběma nemovitostmi určil na 26 179 korun, což majitelům přišlo příliš málo a s touto odhadní částkou se nespokojili. Tito osídlenci pohraničí ale byli nuceni částku buď přijmout nebo jim hrozilo vyvlastnění. A protože Daňhelkovi odmítli prvou možnost, byl jim v roce 1950 rozhodnutím Pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství tento majetek znárodněn.⁶⁰

4.2.3 Ti, kteří se vrátili

Repatrianti.⁶¹ Tak označovala oficiální místa lidi, kteří se vraceli do bývalého zabraného území. Než se navrátili do zabraného území, museli vyplnit tzv. *Sčítací záznam repatrianta*, který vyplňovali všichni navrátilí se do svých domovů na Sedlčansku.

---

⁵⁹ Dekret prezidenta republiky o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci. In: Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1945, ročník 1945, číslo 14.

⁶⁰ Státní okresní archiv Příbram, 321-I Osídlenci podle zákona 28/1945 podle jmen (A-D) 1945. Karton 198a

⁶¹ Slovo z etymologického hlediska pochází z latiny a znamená: „Ti, kteří se navracejí zpět do vlasti“.

Schváleno Státním úřadem statistickým
podle vl. nař. č. 136/40 Sb. č. 7, 422/505

Reg. číslo podle [redacted]
reg. průkazu: [redacted]
Jméno záchytné stanice: [redacted]

Pol. okres: **Sedlčany**
Obec: **Dublovice**
Osada: [redacted]
Městská čtvrť: [redacted]

Sčítací záznam repatrianta

A. Data osobní a sociální.

- Příjmení (u provdaných žen i jméno dívčí): [redacted]
- Křestní jméno: **Stanislav** Změna jména: [redacted]
- Křestní jméno: [redacted]
- Pohlaví (mužské či ženské): **mužské**
- Rodinný stav: **svobodný** / svobodný / ženatý / vdavý / ovdovělý / rozvedený / rozloučený / lingovaný / rozved. rozlučka a proč: [redacted] u dětí do 14 let — sирatek, polosíratek
- Počet dětí: [redacted] z toho nezapařených: [redacted]
- Data narození (den, měsíc, rok): [redacted] místo: **Chaba** pol. okres: **Chaba** země: **Čechy**
- Státní příslušnost: do 29. IX. 1938: **ČSR** po 29. IX. 1938: **ČSR**
po 14. (15.) III. 1939: **ČSR** ke dni soupisu: **ČSR**
- Domovská příslušnost: do 29. IX. 1938: **Načevice** pol. okres: **Načevice** země: **Čechy**
po 29. IX. 1938: [redacted] po 14. (15.) III. 1939: [redacted] ke dni soupisu: [redacted]
- Osoby bez domovské příslušnosti (uvést důvod): [redacted]
- Národnost: r. 1921: [redacted] r. 1930: [redacted] po 29. IX. 1938: **Čech**
ke dni soupisu: **Čech**
- Jest manželka (manžel) národnosti německé nebo maďarské: [redacted]
- Náboženské vyznání: **Římskokatol.**
- Tělesné vady:
a) jest slepý, hluchý, nahluchlý po příp. trpí nemocí, jež ho činí k výkonu jeho hlavního povolání nezpůsobilým — úplné — částečně
b) kým a jak je zabezpečena jeho výživa: [redacted]
- Zda se léčí a kde: [redacted]
- Zda byl u podrobné lékařské prohlídky, nařízené pro repatrianty a kde: **ano, Načevice**
- Zda potřebuje ošetření chrupu: **ne**
- Sociální podpory:
a) z akce pro repatrianty: [redacted] název akce: [redacted] částka: [redacted]
b) z jiných veřejných prostředků: [redacted] název akce: [redacted] částka: [redacted]
c) z prostředků soukromých, kterých: [redacted] částka: [redacted]
- Počet osob existenčně závislých na repatriantovi: [redacted]

B. Bydliště.

- Poslední trvalé bydliště před 29. IX. 1938 (obec, okres, země): **Načevice, Načevice, Čechy**
- Kde se zdržoval po 29. IX. 1938 (uďte jednotlivá místa pobytu): **Načevice, Dublovice**
- Kdy byl zatčen, internován neb pracovní nasazen: [redacted]
- Kdy se vrátil do ČSR a odkud (uďte místo koncentračního nebo internačního tábora, u pracovního nasazení uďte i firmu): **Dublovice**
- Má-li trvalé bydliště a kde (uďte adresu): [redacted]
- Z jakého důvodu byl vězněn neb internován: [redacted]
- Byl na práci v důsledku válečných poměrů:
a) nasazen a kdy: [redacted]
b) šel dobrovolně a kdy: [redacted]
- Kdo z rodiny byl vězněn neb internován:
a) jméno a poměr k repatriantovi: [redacted]
b) od: [redacted] do: [redacted]
c) před: [redacted]

Obrázek 2⁶²

Jak můžeme vidět na (první strana) přiloženém obrázku 2, repatrianti vyplňovali mimo základních údajů (jméno, datum a místo narození, náboženství apod.) i údaje o pobytu mimo

⁶² Sčítací list repatrianta, strana 1. Státní okresní archiv Příbram, 170-I Kartotéka repatriantu z území dočasně zabraného pro vojenské cvičiště SS Dublovce, Chramosty, Chválov, Jankov. Karton 73

vysídlený prostor, čili kam byli vystěhováni a zda se mají kam vrátit. V kolonkách o bydlišti lze nalézt (v nesčetných kusech těchto záznamů, které se nacházejí v archivu v Příbrami) i informace o internování do koncentračních táborů nebo pracovním nasazení v Říši a návrat z těchto míst. Mnoho z repatriantů udává ve svých listech, kterého příbuzného, kde a kdy ztratili a třeba i důvod úmrtí. Nejsmutnější svědectví nalezitelná v těchto kusech tvrdého papíru byla od rodičů, kteří ztratili své děti nebo ještě hůře od prarodičů, kteří třeba ztratili v období války (částečně nebo úplně) celé dvě generace⁶³.

Údaje o zdravotním stavu obyvatel byla rovněž pro (nejen) úředníky důležitá, jelikož na zabraném území, jak jsem již zmiňoval, byla rozšířena ve větší i menší míře nákaza tyfem a navíc zdravotnická pomoc nebyla ani zdaleka dostačující. Mohl by totiž akutní zdravotní stav ohrozit nejen samotného repatrianta, ale nakazit i další osoby, kteří by to pro lékařskou pomoc měli daleko.

Rovněž důležitým a pro dobu poválečnou asi nejpodstatnějším zápisem, byla informace o státní příslušnosti. Do problémů se přirozeně dostávali ti, kteří měli v kolonce státní příslušnosti po 15. březnu 1939 zapsanou státní příslušnost říšskou. Tito lidé byli poté vystaveni dlouhému šetření, zda byli prokazatelnými kolaboranty či nikoli a poté ještě museli doložit osvědčení o státní a národní spolehlivosti.⁶⁴ Na Sedlčansku byl ale takovýchto osob minimální počet. K Mimořádnému lidovému soudu v Táboře byli ONV v Sedlčanech posláni 4 občané a pouze jeden byl pro kolaboraci odsouzen k trestu na svobodě.⁶⁵

---

⁶³ Pozn. I když je to nepochybně jedna z nejsmutnějších částí fondu o repatriantech, dají se informace využít např. při genealogii.

⁶⁴ Dekret prezidenta republiky o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech. In: Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1945, ročník 1945, číslo 16.

⁶⁵ Městské muzeum Sedlčany, *Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v r. 1945*. inv. č. 2363. Str. 17

9. Hodlá se usídliti v rámci připravované akce v pohraničním území:
a) kde _____
b) v jakém povolání: _____

C. Vzdělání.

1. Školní vzdělání: jak s h. št. škole
2. Soukromé školení (kursy): 0
3. Praxe — vyučen, čím a kdy: 0
4. Překolení — kdy a naž: 0
5. Navštěvoval některou německou nebo maďarskou školu a kterou, kde, jak dlouho a z jakých důvodů: ne
6. Navštěvoval některý z rodinných příslušníků německou nebo maďarskou školu (syn, dcera a j.) a kterou, kdy, jak dlouho a z jakých důvodů: ne
7. Které řeči ovládá (uďte pořadí stupně znalosti): jed. češtinou

D. Zaměstnání.

1. Řádné a pravidelné povolání a postavení v povolání:
před 29. IX. 1938: +
po 29. IX. 1938: +
po 14. (15.) III. 1939: +
ke dni soupisu: +
a) samostatné: + b) byl zaměstnán a u koho: +
2. Řádné a pravidelné povolání a postavení v povolání před zatčením:
a) samostatné: + b) byl zaměstnán a u koho: _____
3. Jaké výše byl jeho pravidelný denní, týdenní, měsíční příjem (důchod):
a) hrubý: + b) čistý: +
4. Jest po repatriaci zaměstnán u svého býv. zaměstnavatele a v témže postavení: +
5. Jaký jest jeho příjem (důchod) denní, týdenní, měsíční:
a) hrubý: + b) čistý: +
6. Ve které práci je specialistou: _____
7. Byl jako specialista již zaměstnán (u které firmy, po jakou dobu, v jakém postavení), s příjmem denně, týdně, měsíčně:
a) hrubý: + b) čistý: +
8. Utrpěl v důsledku zatčení neb pracovního nasazení škody:
a) na zdraví: +
b) věcné: +
c) materiální: +
9. Zda obdržel náhradu a jakou: _____

E. Majetkové poměry.
a) Ke dni soupisu.

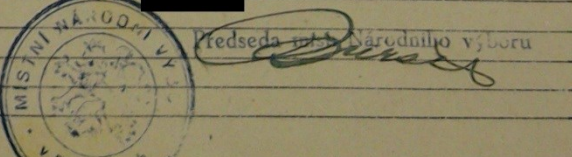
1. Zemědělský a lesní majetek: + K _____
2. Pozemkový a domovní majetek: + K _____
3. Výdělečný majetek: + K _____
4. Jinaký majetek: + K _____
5. Celkem: + K _____
6. Od toho dluhy a břemena: + K _____
7. Zbývá: + K _____

b) Nároky na navrácení majetku zabraného v důsledku národní, politické a rasové perzekuce.

1. Zemědělského a lesního: + K _____
2. Pozemkového a domovního: + K _____
3. Výdělečního: + K _____
4. Jiného (hotovosti, vklady, šperky a pod.): + K _____

F. Jiné údaje.

1. Vlastnoruční podpis registrované osoby: Stanislav K.
2. Vlastnoruční podpis sčítacího referenta: _____
3. Poznámka: _____

MLADÁ FRONTA

Obr. 3⁶⁶

⁶⁶ Sčítací list repatrianta, strana 2. Státní okresní archiv Příbram, 170-I Kartotéka repatriantů z území dočasně zabraného pro vojenské cvičiště SS. Dublovice, Chrámosty, Chválov, Jankov. Karton 73

Pokud jsme tu hovořili o osidlování pohraničí lidmi, kteří byli za války vystěhováni mimo Sedlčansko, a chtěli bychom nalézt vyjádření prvotního zájmu obyvatele o osidlování jiného prostoru než toho po jednotkách SS, našli bychom ho na druhé straně listu repatrianta, kde se nenápadně krčí řádky o tom, jestli má daný člověk zájem o osídlení dle Benešova dekretu. Poslední dvě „velké“ kolonky o zaměstnání a majetkových poměrech jsou přesně tím důležitým, co potřebovaly příslušné úřady vědět o lidech, kteří byli později schvalováni k osidlování pohraničí. V případě rodiny pana Stanislava K. byly tyto části dokumentu využívány především pro potvrzení majetkoprávních poměrů vůči nemovitostem v zabraném území na Sedlčansku.⁶⁷

4.2.4 Národní správy

Okresní národní výbor se v roce 1945 schází poprvé 7. června 1945 jako Revoluční okresní národní výbor v Sedlčanech, toho času ve Voticích (do Sedlčan se ONV vrátil v létě 1945⁶⁸), kam byl přesunut z výše zmíněných důvodů. Prvními kroky ONV bylo (a to se prolíná celou knihou zápisů ze schůzí výboru) naplnění dekretů prezidenta republiky, a to zřízení národních správ v sedlčanském okrese.

Zřizování národních správ na majetku podléhalo dekretu prezidenta republiky 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů ze dne 19. května 1945. Zde se říká, že bude pod správu převeden majetek, který je vlastněn osobami státně nespolehlivými. Tyto osoby zde jsou jasně popsány – od občanů Říše, přes kolaboranty až po členy některých organizací činných za Protektorátu. Zde se také rozděluje, které úřady budou spravovat jaký majetek. Dělení probíhalo nejen dle typu majetku, ale také podle jeho velikosti. Tak například (a Sedlčanska se toto dělení týkalo bytostně) zemědělské a lesní majetky byly do 50 hektarů spravovány místními národními výbory a nad 50 hektarů je měly na starosti výbory okresní.⁶⁹ Toto opatření bylo odebráno

---

⁶⁷ Státní okresní archiv Příbram, 170-I Kartotéka repatriantu z území dočasně zabraného pro vojenské cvičiště SS Dublovice, Chrást, Chválov, Jankov. Karton 73

⁶⁸ Státní okresní archiv Příbram, 1-I Zápis o schůzích rady ONV 1945. Kniha 1

⁶⁹ Benešovy dekrety: Dekret prezidenta republiky ze dne 19. května 1945 o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna*[online]. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/dek/51945.html>

až poté, kdy vlastník (vlastníci) prokázali státní spolehlivost, což podléhalo často zdoluhavému řízení a především dokazování ze strany vlastníků. Z bohatých zápisů sedlčanského ONV (stále ještě ve Voticích) mohu vybrat několik případů národní správy, která zabírá většinu textu ze zápisů schůzí rady ONV.

Tak kupříkladu 21. června 1945 byl rozhodnutím ONV křepenickému velkostatku přidělen Josef Cibulka jako národní správce. Ten samý den padlo třeba i rozhodnutí naopak o navrácení majetku do původního vlastnictví po doložení potvrzení o národní spolehlivosti. Jednalo se o firmu Josef Heller a syn, která podnikala s kožešinami již od počátku dvacátého století v Kosově Hoře.⁷⁰

Dosadit národního správce bylo zapotřebí i do votického lihovaru – firmy Kriegelstein. Stejnomený správce a následně i majitel lihovaru byl vyšetřován pro jeho členství v NSDAP (jako důvěrník) a především pro podezření ze spolupráce se Sicherheitsdienst a gestapem. Mimořádný lidový soud v Táboře, který měl na starosti podobné záležitosti ze Sedlčanska a Voticka, mu ale ani jedno toto podezření nedokázal a byl propuštěn na svobodu. Dokonce mohl zůstat (ale jen několik let) v Československu – čili nebyl zahrnut do první fáze vysídlování německých obyvatel.⁷¹

4.2.5 Sloučení obce Lhotka s městem Sedlčany

Problémem, který byl ještě na konci roku 1945 na Sedlčansku dosti významný, bylo sjednocení obce Lhotka a Sedlčany. Obec Lhotka ležela na pravé straně břehu Mastníku, kdy hrála důležitou komunikační úlohu – končila v ní lokálka (stanice Sedlčany) z Olbramovic do Sedlčan, jediného železničního spojení jak pro navracející se obyvatele z vyhnanství, tak pro účely převážení materiálu pro obnovu území. Vzhledem k tomu, že město i obec byly společně prakticky provázané a jejich východní respektive západní konce zastavěného území byly na dohled přes říčku, bylo by sjednocení z dnešního pohledu logické a bezproblémové. Jenže v tehdejší době tomu tak nebylo. Vypukl tedy spor mezi Sedlčany a Lhotkou o sjednocení, který ale měl jepičí život, jelikož rozuzlení celého sporu přišlo o až o několik let později.

---

⁷⁰ Státní okresní archiv Příbram, *I-I Zápisy o schůzích rady ONV 1945. Kniha 1*

⁷¹ SOKA Benešov, Archiv města Votice, *Kronika města Votice 1938-1953, nestránkováno*

Celý problém vznikl tak, že 7. prosince 1945 Místní národní výbor v Sedlčanech se usnesl na rozhodnutí podat žádost zemskému národnímu výboru o sjednocení obce Lhotka se Sedlčany. Žádost byla odůvodněná nejen blízkostí obou míst, ale i vzájemnou provázaností zástavby, která dělala obtížným vydat plán územního rozvoje, protože obě obce byly samostatné a měly jiné zájmy na dalším svém rozvoji. Místní výbor v Sedlčanech pak v rozhodnutí doplňuje, že tímto opatřením chce ušetřit okresní pokladně náklady spojené s vedením Místního národního výboru v Lhotce. V neposlední řadě tu sedlčanští zmiňují, že tímto krokem chtějí podpořit společenskou soudržnost, vzhledem k naplnění poválečných plánů na obnovu Sedlčanska. Zde si tedy kladu otázku, zda by nebyla jednodušší pomoc menší obci, než zvětšenému městu.

Odpověď lhoteckého Místního národního výboru na sebe nedala dlouho čekat. Lhotečtí razantně odmítli, aby se provádělo slučování obou sídel jakýmkoli způsobem. Dokonce popsali, že případné sloučení je v rozporu s demokratickými principy a byla by tím demokracie „zcela potlačena“⁷²

MNV ve Lhotce rovněž popsal druhou stranu věci – že město Sedlčany má zájem investovat v okrajové části a nemá zájem se domlouvat s obcí Lhotka na podrobnostech výstavby, a tak MNV v Sedlčanech přijde jednodušší sloučit obě obce do jedné a rozhodovat z jednoho místa. Lhotečtí v této otázce přicházejí s příslibem, že pokud investiční záměry Sedlčan budou ku prospěchu Lhotky, MNV v Lhotce nebude bránit ve výstavbě a bude se na ní též podílet. To, jak moc těžce nesli občané Lhotky sloučení se Sedlčany dokládají závěrečné odstavce, které upozorňují na to, že obec byla utlačována již za doby okupace a že pokud má platit tehdejší heslo, že veškerá moc pochází z lidu, mělo by se tak činit. Z toho důvodu žádají, aby jejich vůle (obyvatel Lhotky) byla plněna a nebyly konány kroky, které „jsou nedemokratické a vůli lidu odporující.“⁷³

Nicméně spor nejspíše trval i nadále bez výraznějších proměn. Až v roce 1951 byla potvrzena žádost Sedlčan o sloučení obou obcí. Sedlčany se tedy rozrostly o Lhotku s osadou Vítěž, jejichž součástí jsou dodnes.

---

⁷² Státní okresní archiv Příbram, 487 -I Sloučení a rozloučení obcí Sedlčany – Lhotka. Karton 315

⁷³ Státní okresní archiv Příbram, 487 -I Sloučení a rozloučení obcí Sedlčany – Lhotka. Karton 315

5 Rok a volby 1946

Hned na počátku roku 1946 měl ONV v Sedlčanech na starosti ještě vytvoření Trestní nalézací komise pro okres Sedlčany, který se ustanovil 2. ledna 1946⁷⁴. Tato instituce měla na starosti nejen posílání kolaborantů k Mimořádnému lidovému soudu v Táboře a řešení rozmáhajícího se černého obchodu na Sedlčansku, jak jsem zmiňoval výše, ale později hrála na Sedlčansku významnou roli v průběhu kolektivizace po komunistickém puči v roce 1948.

Na začátku roku se také řešila na ONV v Sedlčanech otázka nutnosti odsunu místních Němců, kteří byli soustředěni v několika internačních táborech (Sedlčany, Vrchotovy Janovice, Chlum apod.). Referent bezpečnosti Babický v příspěvku na Radě ONV Sedlčany ze dne 17. ledna 1946 informuje, že byly zachyceny protičeskoslovenské nálady a že je zapotřebí tyto osoby z oblasti vysídlit.

K internačním táborům na popisovaném území je nutné dodat, že někdy situace docházela k absurditám. Například na schůzi Rady ONV v Sedlčanech 14. března⁷⁵ bylo rozhodnuto o zamítnutí navrácení zlata internovanému Němci na opravu chrupu. Samozřejmě lze pochopit obě strany sporu, ale myslím, že pokud potřeboval dotyčný internovaný zlato na zuby a nebylo mu dáno, nemůže se nikdo divit, že v táboře mohly probíhat jakési protičeskoslovenské nálady. Další návrh, který toho roku byl schválen, se týkal využití internovaných na práce v zemědělství na Sedlčansku, přičemž nárok na mzdu se neměnil, byla dělena tak, jak jsem výše zmiňoval.

Pokud se podíváme na vztah Němců a Čechů na Sedlčansku (a to se jedná především o zajaté Němce při úprku před Rudou armádou, protože Sedlčansko, jak již bylo několikrát zmíněno, bylo národnostně skoro čistě české) po válce, v zápisech Rady ONV se objevují mimo informací o internačních táborech i jednotlivé žádosti Němců ať už majetkové nebo správní, které jsou ostře a velmi přísně odmítány. Pokud bych měl vybrat příklad z roku 1946, tak se ve výpisech rady nalézá rozhodnutí o rozdělení majetku ze zabraných zámků po Němcích nebo ostentativní odmítání udělení státního občanství nebo osvědčení o státní spolehlivosti. A dalším, co se ukrývá v zápisech o schůzích Rady ONV Sedlčany, je slovo

---

⁷⁴ Státní okresní archiv Příbram, 2-I Zápisy o schůzích rady ONV 1946. Kniha 2

⁷⁵ Státní okresní archiv Příbram, 2-I Zápisy o schůzích rady ONV 1946. Kniha 2

Němec. Nevím, zda zapisovatel měl problémy s gramatikou českého jazyka, ale jde o velkou náhodu, když v textu najdeme n ve slově Němec velké. Je možné, že pohrdání jimi bylo až takové, že neměli chuť ani psát velké písmeno dle gramatiky.

Mezitím se na Sedlčansku vracel život pomalu do normálu. V průběhu roku bylo obnovováno autobusové spojení Sedlčan s okolím, byly odstraňovány zákopy, které nechaly vytvořit jednotky SS před koncem války, probíhala usilovná oprava silnic a cest, které byly mnohde poničeny nebo zneprůjezdněny různými zátarasy. Ale asi největší událostí (nejen na Sedlčansku) byly rozhodně poslední volby před nastoupením komunistického režimu k moci.

Volby v roce 1946 proběhly dle jasných pravidel, které byly dány jak Košickým vládním programem, tak volebním zákonem č. 47/1946 Sb.⁷⁶ Aktivní volební právo bylo sníženo na věkovou hranici 18 let a právo pasivní určeno na 21 let. Mimo různé rozdělení volebních krajů⁷⁷ byly určeny čtyři strany, které mohly v Čechách kandidovat do Ústavodárného národního shromáždění. Těmi stranami byly: Komunistická strana Československa, Československá strana lidová, Československá strana národně sociální a Československá sociálně demokratická strana dělnická. Strana agrárníků, která na Sedlčansku měla za první republiky takovou podporu, nebyla po válce (pro údajnou kolaboraci) obnovena. Čili se musely hlasy obyvatel Sedlčanska někam přelít.

Na Sedlčansku bylo odevzdáno celkem 27 177 hlasů. A také zde jako v skoro celých Čechách zvítězila KSČ. Celkově zde získala 10 293 hlasů, což znamenalo v procentuálním vyjádření 37,9 % hlasů. Ale na rozdíl od pohraničních oblastí, kde zvítězili komunisté většími rozdíly oproti ostatním stranám, strana na druhém místě neměla přílišnou ztrátu hlasů. Tam se umístili lidovci, kteří získali 9 371 hlasů (34,5 %). Dále následovali národní

---

⁷⁶ Český statistický úřad: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920 - 2006. Volební zákon pro volby do ústavodárného Národního shromáždění v roce 1946 [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008k017.pdf/efb0236a-70ce-40f7-8d93-03d1f820bea1?version=1.0>

⁷⁷ Okres Sedlčany se nacházel ve volebním kraji Tábor a nalezneme ho v seznamu správních okresů pod číslem 103. Český statistický úřad: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920 - 2006. Seznam správních okresů a jejich příslušnost k volebnímu kraji ve volbách 1946 [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008p3.pdf/b138ed33-855f-4b72-aec2-322ecc769a47?version=1.0>

socialisté s 5 359 hlasy (19,7 %) a čtvrtou stranou zde byla ČSDSD s 2056 hlasy (7,6 %). Prázdných lístků bylo odevzdáno 98.

Pokud se podíváme na výsledky voleb na Sedlčansku, můžeme zpozorovat velký přísun hlasů pro komunisty, kteří nebyli za první republiky ve volbách příliš oblíbení a jejich výsledky ani jednou nedosáhly na 8% hranici. Dá se toto vysvětlit jednak celostátním posunem k volbě komunistů, ale regionálně bych to připisoval propagandě před volbami, která zacílila na vystěhované lidi a různé přísliby pomoci především pro zemědělskou oblast.

Československá strana lidová byla naopak na Sedlčansku vždy na druhé pozici. Ale nikdy se netěšila takové podpoře a hlavně se nikdy ani nepřiblížila svým výsledkem vyhrávajícím agrárníkům. Ve volebním kraji se jednalo o druhý nejmenší rozdíl mezi prvními komunisty a druhými lidovci – nejmenší rozdíl zaznamenali ve Vlašimi, kde lidovci ztráceli pouhých 96 hlasů

Národní socialisté měli také slušné výsledky, ale měli skoro o polovinu méně, než strany před socialisty. Na ne příliš velké úspěchy ve volebních kláních na Sedlčansku navázali sociální demokraté. Nazval bych je nepřekvapujícími.

Pro zajímavost a doplnění uvádím i výsledky voleb v jednotlivých vybraných obcích. V Červeném Hrádku ze 138 hlasů odevzdalo 81 voličů KSČ a 57 ČSL. Jiné strany zde nebyly zvoleny. Zde tedy komunisté získali více než 50 % hlasů.

V Dublovicích též komunisté získali téměř poloviční přísun hlasů, když je volilo z 377 platných hlasů 188 voličů. Lidovce a socialisty volilo 113 respektive 64 lidí. Sociální demokraté zde nezískali ani jeden mandát, když je volilo pouhých 12 lidí.

Chramosty následovaly výše zmíněné obce, když zde vyhráli komunisté s 61 hlasy a lidovci se 43. Žádná jiná strana si zde mandáty nerozdělila, přestože z celkových 107 odevzdaných platných hlasů získali ještě tři sociální demokraté.

V Kňovicích nedaleko Sedlčan bylo z 261 hlasů pro KSČ 145 a pro lidovce 96 hlasů. Opět si zde pouze tyto dvě strany rozdělily mandáty, když sociální demokraté získali 9 a národní socialisté 11 hlasů.

V Kosově Hoře se ale udála jedna velká změna. Sice to nebyla proměna na prvním místě, kde s 263 hlasy zvítězila KSČ z celkových 539 hlasů, ale druhé místo obsadila ČSNS,

kteřá v Kosově Hoře obdržela 149 hlasů. Za ní se umístila ČSL a ČSDSD se 103 respektive 32 hlasy.

Nalžovice nejsou výjimečné jen svými archeologickými lokalitami, ale i tím, že při volbách v roce 1946 zde nevyhrála KSČ (128 hlasů), ale národní socialisté (143 hlasů) z celkových 407 hlasů. Poslední dvě místa obsadila ČSL (108 hlasů) a ČSDSD (31 hlasů).

Nedrahovice ale držely s komunisty, kde jim bylo přisouzeno 260 hlasů z 476 celkových. Lidovci zde obdrželi pouze 112 hlasů a obě poslední strany dohromady lehce přes 100 hlasů.

Kdežto Nechvalice se přidaly k Nedrahovicím a nenechaly komunisty na prvním místě. To obsadili lidovci s 256 hlasy z celkových 352. Komunisti byli druzí se 47 hlasy a jen o 4 hlasy za nimi se umístila ČSNS. Sociální demokraté dostali pouze šestihlasovou přízeň.

V Osečanech se výsledky voleb ustálily na 114 hlasy pro KSČ, 99 hlasy pro ČSL, 29 hlasy pro ČSNS a deseti pro ČSDSD. To vše z celkových 252 hlasů odevzdaných do urny.

Další obcí, která nenechala pozdější vládnoucí stranu vyhrát na svém území byla obec Počepice jižně od Sedlčan. Vyhráli zde lidovci se 197 hlasy, kteří měli 91 hlasů náskok na druhou KSČ. Další dvě strany nezískaly dohromady ani 70 volebních lístků.

Pokud se podíváme na Sedlčany, tak zde odevzdalo svůj hlas 1439 občanů. Zde vyhráli komunisté s 522 hlasy, druzí byli národní socialisté s 447 hlasy, třetí lidovci měli 320 hlasů a poslední sociální demokraté 150 voličů. Za lidovce zde byl zvolen ku příkladu i František Bučil, farář, jehož osud po roce 1948 jsem popsal v jedné z poznámek pod čarou.

V Sestrouni komunisté nevyhráli. Získali ze 148 hlasů jen 46 a volby zde ovládla ČSL, která měla 65 hlasů. Následovala ČSNS a poté ČSDSD, které získaly 24 respektive 5 hlasů.

Komunisté získali nejvyšší počet hlasů i ve Vysokém Chlumci a to 202 hlasů ze 418 před druhými národními socialisty se 141 hlasy. Poslední stranou, která zde nějaké hlasy získala byla ČSL se 68 odevzdanými volebními lístky.

V Solopyskách těsně, ale přece vyhrála KSČ s 55 hlasy a jen o 2 méně dostala ČSL. Tyto dvě strany pak v zastoupení obce doplnila ještě ČSDSD s 25 hlasy ze 142.

V Suchdole vyhráli z 91 celkových hlasů lidovci s 48 hlasy a poté následovali komunisté s 30 příznivci. ČSDSD a ČSNS dohromady obdržely 13 hlasů a nezískaly žádný mandát.

Ve Štětkovicích již KSČ vyhrála se 71 hlasy ze 162 možných následovaná ČSDSD (49 hlasů), ČSL (36 hlasů) a ČSNS (6 hlasů).

Ve Vojkově se voleb zúčastnilo 192 občanů, z nichž 114 hlasů odevzdalo pro KSČ, 38 pro ČSL, 33 pro ČSNS a sedm pro sociální demokraty.⁷⁸

---

⁷⁸ Státní okresní archiv Příbram, 478-I Volby do národních výboru (B-K) 1946-1954. Karton 307
Státní okresní archiv Příbram, 479-I Volby do národních výboru (L-R) 1946-1954. Karton 308
Státní okresní archiv Příbram, 480-I Volby do národních výboru (S-Z) 1946-1954. Karton 309

6 Proměny Sedlčanska mezi léty 1947 a 1950

Sedlčanský okres prošel mezi těmito roky nejen velkými historickými událostmi, jako byl komunistický převrat v roce 1948 a kolektivizace v Československu, ale i menšími, které ale měly charakter velkých činů. Mluvím v této souvislosti především o spáchaném atentátu na Okresní výbor Komunistické strany Československa v roce 1949.

Okresní národní výbor v Sedlčanech ještě na konci roku 1946 jako pomoc pro město Sedlčany, které bylo tou dobou bez peněz, schválilo vybírání desetiprocentní daně z kulturních akcí pořádaných nejen divadly nebo kiny, ale vybíralo se i na tanečních zábavách, sportovních akcích nebo třeba na koncertech. Tuto daň vybírala Okresní úřadovna české sociální pomoci v Sedlčanech a později se tyto příspěvky uplatnily v sociální pomoci sedlčanským obyvatelům. Později ještě bylo v jejich prospěch odebírána daň z příjmu zaměstnanců ONV Sedlčany.⁷⁹

Co ale stalo zásadním rozhodnutím rady den po Novém roce 1947, bylo odsouhlasení zkonfiskování majetku Sidonie Nádherné, která vlastnila zámek ve Vrchotových Janovicích. Osoba Sidonie je na Sedlčansku velmi dobře známá a osobně jsem nikdy neslyšel jedinou křivou výpověď o jejím počínání na Sedlčansku. Bohužel ale doba byla neúprosná, a tak ke konfiskaci zámku ONV přidalo i rozhodnutí o přestavbě zámku na dílnu, umývárnu i kinosál.

Nejen Sidonie Nádherná přišla o svůj majetek. Od počátku schůzí Rady ONV Sedlčany v roce 1947 byly projednávány snad na každém jednání konfiskace majetku. Jednalo se jak o věci movité (psací stroje, oblečení, nábytek apod.) i nemovité. Dokonce zde objevuji i příslušníka hlídek SS v Sedlčanech Kopriwu, kterému ONV v Sedlčanech zkonfiskoval svršky a nábytek.

Dále v tomto roce radní řeší (a objevuje se to v tomto roce v zápisech nezřídka) konfiskace radiopřijímačů, kdy se dělají dlouhé seznamy všech zabavených a přidělují se důležitým organizacím působícím na území Sedlčanska, jako byl především Sbor národní bezpečnosti, jemuž byla přidělena většina radiopřijímačů po německých obyvatelích.

---

⁷⁹ Státní okresní archiv Příbram, 3-I Zápisy o schůzích rady ONV (2. 1. - 14. 5. 1947) 1947. Kniha 3

V rámci konfiskací se textem prolínají různé zápisy o porušování zákona č. 108/45, který nařizoval ohlašovací povinnost pro občany, kteří naleznou nebo mají v úschově věci, které patřily německým obyvatelům ONV v Sedlčanech také za takového prohřešky ukládala velké pokuty. Například jeden ze sedlčanských občanů neohlásil motocykl a dostal pokutu 500 Kč.

Co ještě tento rok rezonuje zápisy ze schůzí, jsou záznamy o ukládání trestů pro lidi, kteří prováděli načerno porážky prasat nebo je předražené prodávali. Z dnešního pohledu se takového jednání zdá pochopitelné. Tenkrát ale lidé měli hlad, Sedlčansku se nedostávalo potřebných zásob potravin, a tak se lidé rozhodovali pro neohlašování zabijaček nebo se pro získání peněz na jiné potřeby uchýlovali k zvýšení cen za prase, přestože byly ceny pevně dány. Pokuty, které museli takoví lidé zaplatit se pohybovaly běžně v rozmezí 5-10 tisíc korun, přičemž byla vždy stanovovaná náhrada v případě, že by potrestaný nemohl zaplatit uloženou poutu. Touto náhradou byl trest odnětí svobody a jeho výše byla spjata s výší pokuty. Dvanáct i šestnáct dní vězení hrozilo takto provinilým.⁸⁰

V druhé polovině čtyřicátých let se objevila snaha ONV přemístit nemocnici v Prčici do okresního města Sedlčan a tím zajistit lepší dostupnost zdravotnické péče ze všech koutů okresu. Přestože byly Sedlčany okresním městem, zdravotnická péče po druhé světové válce nebyla dobrá. Lékaři ordinovali (mimo zubaře) ve svých bytech a zoufale potřebovali zázemí pro vykonávání svého zaměstnání mimo domov. Jakkoliv bylo rozhodnutí ONV Sedlčany rychlé a vypadalo urgentně, byla nemocnice otevřena až v roce 1963 právě v budově tou dobou již zrušeného Okresního národního výboru v Sedlčanech.⁸¹

6.1 Oceňování zástupců druhého odboje

Od dubna 1947 se ONV Sedlčany vypořádává s oceňováním lidí z druhého národního odboje (1939-1945). Uděluje tak několika desítkám občanů okresu Sedlčany ocenění. Nejvíce oceněných v první vlně oceňovaných je z Borotína⁸². V tomto dnešním městysu se od počátku okupace nacházela centrála odbojové činnosti, která v roce 1942

---

⁸⁰ Státní okresní archiv Příbram, 3-I Zápisy o schůzích rady ONV (2. 1. - 14. 5. 1947) 1947. Kniha 3

⁸¹ Nemocnice Sedlčany. Historické noviny: Nemocnice v Sedlčanech v souvislostech [online]. Sedlčany, 2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.nemocnice-sedlcany.cz/data/Y/D/s/historicke-noviny-web.pdf>

⁸² Borotín dnes patří do Jihočeského kraje

přetransformovala do Krajského národně-revolučního výboru. Tato ilegální instituce měla za úkol pomáhat příbuzným vězněných osob nebo předávání zpráv ze situace na bojištích. Navíc skupina připravovala spolu s partyzánskými skupinami v okolí ozbrojené povstání proti okupantům a borotínští také vystavěli na svém území několik bunkerů pro ukrytí osob, které stíhalo gestapo. K povstání nikdy nedošlo a mnozí členové odboje v okolí Borotína bylo zastřeleno gestapem.⁸³

6.2 Třetí odboj a organizace Černý lev 777

Minulá kapitola udělala takový úvod do odboje na Sedlčansku. Odbojovou organizací, která v končících čtyřicátých letech (nejen) toto území zasáhla (a konkrétně město Sedlčany), byla organizace Černý lev 777.

Na začátek uvádím několik základních informací. Organizace Černý lev 777 byla odbojovou skupinou, která se řadí do třetího odboje.⁸⁴ V období let 1947 až 1950 došlo nejen na Sedlčansku k řadě změn. Po volbách roku 1946 bylo jasné, že nejsilnější stranou ve státě je Komunistická strana Československa, která volby vyhrála. A když došlo v únoru 1948 ke komunistickému převratu, bylo jasné, že vrátka v cestě k alespoň trochu demokratickému zřízení ČSR se uzavírají. Rozhodně špatné atmosféře ve společnosti nepřidala abdikace prezidenta Beneše a především vydání zákona č. 281/1948 Sb. na ochranu lidové demokratické republiky. Začaly vznikat instituce jako byly tábory nucených prací jako byl Sedlčanům ne příliš vzdálený pracovní tábor Vojna u Příbrami. V celém Československu měla své agenty Státní bezpečnost, byly vytvořeny Lidové milice a naplno se začal rozjíždět mechanismus známý jako kolektivizace, který se Sedlčanska týkal bezezbytku. A proto se také další kapitola bude týkat tomuto palčivému tématu.

Hlavními aktéry akcí Černého lva 777 byli: Jiří Řezáč, Jaroslav Sirotek, Bohumil Šíma, Josef Novák, Jiří Dolista, Karel Kothera a Ladislav Šimek. Souhrnně lze říci, že tito lidé byli

---

⁸³ Z okolí Řevnova. Z okolí Řevnova: Borotín, tragický osud partyzánů [online]. 4.6.2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.revnovskelisty2.estranky.cz/clanky/z-okoli-revnova/borotin--tragicky-osud-partyzanu.html>

Z okolí Řevnova. Z okolí Řevnova: Borotín, partyzánský bunker [online]. 30.4.2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.revnovskelisty2.estranky.cz/clanky/z-okoli-revnova/borotin--partyzansky-bunkr.html>

⁸⁴ Vymezení třetího odboje určuje zákon č. 262 z roku 2011 o účastnících odboje a odporu proti komunismu

nespokojení s vládou jedné strany po únoru 1948 a začínající kolektivizací. Skupina Černý lev 777 měla za cíl znejistit vládnoucí struktury ve vlastní jistotě neotřesitelné moci a vyburcovat obyvatelstvo k aktivitě, která by směřovala proti KSČ.

6.2.1 Jiří Řezáč

Pocházel z Obděnic, narozen roku 1928. Byl synem starosty obce a zároveň jeho rodiče obhospodařovali menší hospodářství, které mělo 4,5 hektaru. Vzdělal se na hospodářské škole a roku 1950 nastoupil na vojnu.⁸⁵ 10. února 1955 byl ve věznici Pankrác popraven za odbojovou činnost.⁸⁶

6.2.2 Jaroslav Sirotek

Narodil se v roce 1923 a celý život pobýval v okolí obce Chyšky. Za druhé světové války byl v roce 1944 vězněn gestapem, kdy se mu podařilo uniknout z věznění a do konce války se skrýval. Od roku 1946 byl členem ČSDSD a po sloučení strany s KSČ zůstal jejím členem. Sirotek měl podobně jako Řezáč ve vlastnictví po rodičích menší hospodářství (3,25 hektaru), čili ani zde není pochyb o podstatu činů, které dělal v protikomunistickém odboji.⁸⁷ Byl také popraven 10. února 1955 na Pankráci.⁸⁸

6.2.3 Bohumil Šíma

Šíma se narodil ve stejném roce jako jeho kolega Řezáč. Žil v osadě Kojetín, jižně od Petrovic. Učil se pilařem v Táboře, protože jeho rodina, která se v roce 1938 přistěhovala ze Šumavy, měla koncesi na pilařskou živnost, která jí byla v roce 1951 odebrána i s pilou. Nikdy nepatřil do žádné politické strany, ale celý život sympatizoval s Československou stranou lidovou.⁸⁹ Byl popraven spolu s dvěma předchozími účastníky odboje za velezradu 10. února 1955 na Pankráci.⁹⁰

6.2.4 Josef Novák

Řezáčův švagr se narodil v roce 1923. I jeho rodiče vlastnili hospodářství (poněkud větší než měli jeho kolegové z odboje) o výměře 30 hektarů. Rodina Novákova bydlela v Porešíně

---

⁸⁵ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 13

⁸⁶ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 83

⁸⁷ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 14

⁸⁸ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 83

⁸⁹ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 14

⁹⁰ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 83

(jižně od Petrovic). Hospodářství postupně upadalo především v důsledku nemožnosti splnění stanovených odvodů. V druhé polovině padesátých let byla rodina z Porešína vystěhována.⁹¹ Odsouzen na doživotí v procesu s členy odbojové organizace Černý lev. Trest mu byl postupně zmírňován, ale i tak strávil ve věznicích (Leopoldov) a pracovních táborech (Jáchymov, Příbram) přes 14 let. Na svobodu byl puštěn až na začátku roku 1968.⁹²

6.2.5 Jiří Dolista

Novákův soused z Porešína, který se narodil roku 1929, vlastnil se svými rodiči půdu o výměře tří hektarů. V průběhu života se stal členem ROH, ale nebyl nikdy činný v politických stranách. Pracoval v různých spotřebních družstvech.⁹³ Za svou činnost byl odsouzen k doživotnímu trestu vězení společně s Novákem. Na svobodu se dostal ale dříve a to již roku 1964.⁹⁴

6.2.6 Karel Kothera

Narozený roku 1927 a do jeho dvacátých narozenin vykonával zednické povolání. V době zatčení byl střelmistrem, dokonce i jeden rok působil jako střelmistr v jáchymovských dolech. Mezi léty 1945 a 1948 byl členem KSČ.⁹⁵ Byl odsouzen k trestu 21 let odnětí svobody.⁹⁶

6.2.7 Ladislav Šimek

Byl nejstarším členem odbojové organizace. Žil a vyučil se puškařem v Milevsku. Ve svých 26 letech byl mobilizován v roce 1938. Za druhé světové války ho postihla obrna, z níž se léčil do roku 1946, kdy otevírá svou živnost, která se orientovala na prodej pušek.⁹⁷ Byl pro své aktivity v odbojové organizaci odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 22 let.⁹⁸

---

⁹¹ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 15-16

⁹² BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 78-80

⁹³ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 16

⁹⁴ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 78-79

⁹⁵ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 16

⁹⁶ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 83

⁹⁷ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 16

⁹⁸ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 83

6.3 Výbuch v budově sekretariátu Okresního výboru KSČ v Sedlčanech

Jak jsem již v textu zmiňoval, že Okresní národní výbor v Sedlčanech měl v roce 1947 v řešení (mimo všechny problémy této oblasti) i evidenci a trestání neodevzdaného majetku po Němcích českými občany, nejednalo se samozřejmě vždy jen o rádia nebo vybavení domácností. Tento problém se týkal i zbraní, kterých vzhledem k povaze využití vysídleného prostoru severně od Sedlčan nebylo pomálu k volnému nalezení třeba v lesích, nebo v opuštěných domech po důstojnících SS. Řezáč se Sirotkem ještě k tomu měli ve zbraních zálibu, takže neměli ostych před případnými sankcemi a zbraně všeho druhu si shromažďovali.

Protože Řezáčovým a Sirotkovým domovem byly Obděnice respektive Chyšky, není náhodou, že první akce Černého lva se stala v těsném sousedství těchto obcí. Tímto místem byla vybrána obec Nechvalice, kde mělo být založeno Jednotné zemědělské družstvo na schůzi na jaře 1949.⁹⁹ Řezáč se Sirotkem se rozhodli ještě dříve, že budou znesnadňovat projekt JZD, a to již od vydání zákonů o Jednotných zemědělských družstvech. Vystřelili nad hlavu místního újezdního tajemníka Stanislava Čiháka, nicméně nechtěli dotyčného zabít, jen varovat, aby nebyl ve svém postupu vykonávání rozhodnutí orgánů vlády KSČ tak horlivý.

Když se měla konat v Nechvalicích utvářející schůze JZD, oba hlavní aktéři se rozhodli, že provedou zkrat elektrického proudu na drátech vysokého napětí přivádějícího elektřinu do obce. Akce se zdařila, proud v obci skutečně nešel a zkratem dokonce shořel celý sloup podpírající elektrické dráty. Výsledkem ale nebylo nezaložení JZD Nechvalice, to se založit přes vše podařilo.

I v důsledku těchto menších akcí si začala skupina odbojářů věřit na akce většího rozměru. Přestože neměla dostatečnou výzbroj na činění opravdu zásadních škod tehdejšímu

---

⁹⁹ Zůstává otázkou, proč si Řezáč se Sirotkem nevybrali jinou obec, ve které bylo JZD zakládáno. Pokud se ale podíváme na volby z roku 1946, tak v Nechvalicích měla KSČ oproti ostatním obcím na Sedlčansku výrazně menší podporu – jen asi čtvrtina občanů Nechvalic volila komunisty. Myslím, že by se mohl výběr místa první akce řídit nejen podle blízkosti bydliště a působení členů Černého lva 777, ale i ne příliš prokomunistickým naladěním obyvatel, které vyjádřili ve volbách. Tato akce mohla také mimoděk upozorňovat na nesouhlasné názory nechvalických obyvatel vůči vládě KSČ již z období před únorovými událostmi roku 1948.

režimu, rozhodla se posilněná úspěchem vykonat bombový útok na OV KSČ v Sedlčanech, čemuž přispěl i úspěšný bombový útok na KV KSČ v Ústí nad Labem.

Do této akce se již zapojuje i Bohumil Šíma, který zde měl funkci řidiče atentátníků. V noci mezi druhým a třetím červencem 1949 vhodil Sirotek skrz okno do místnosti sekretariátu výbušninu. Kancelář byla výbuchem zdemolována, nikomu se však nic nestalo, ani útočníci nebyli vyšetřováním dopadeni.¹⁰⁰

Důsledkem bylo, že tajemník Okresního výboru KSČ František Kupeček řekl, že považuje obyvatele Sedlčan za reakční. Zaútočil i na zemědělskou stránku okresu s velkým náboženským vlivem.¹⁰¹ Přesně tohle nařčení, které vyslovil, mohlo přispět k započetí rozsáhlé likvidace zemědělců a maloobchodníků na Sedlčansku. Náboženská stránka obyvatel Sedlčan byla pro komunisty dokonána v procesu s místním děkanem Františkem Bučilem, o kterém jsem se zmiňoval výše.

Odbojová organizace Černý lev 777 potom ještě provedla jeden atentát na sídlo KSČ v nedalekém Milevsku. Tato akce již znamenala zabití člověka, který tam drčel službu. Organizace utlumila svoji činnost a byla o několik let později (1954) dopadena, souzena a odsouzena k výše zmíněným trestům. Jejich akce, ač hrdinské, byly spíše v neprospěch lidí, kteří se aktivně nezapojovali do nastoleného režimu aktivně. Namísto zburcování obyvatel k odporu proti komunistické vládě, dokázala totalita využít akce těchto „reakcionářů“ pro vlastní propagandu.

6.4 Kolektivizace na Sedlčansku

6.4.1 Obecně

Kolektivizace na našem území nezačala v jedno datum, které bychom mohli označit za její počátek, i když se mezi léty 1948 a 1989 slavil Mezinárodní družstevní den každou první sobotu v červenci. Vznik tohoto procesu můžeme vypožorovat už v zákonech před únorem 1948.

Tak už třeba zákon z roku 1947 o stíhání černého obchodu, (které se mi podařilo pomocí fondu SOKA Příbram zachytit v příkladech) se sice zaměřil proti nezákonné

---

¹⁰⁰ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 19-25

¹⁰¹ BURSÍK Tomáš, Osud odbojové organizace Černý lev 777, str. 24

výdělečné činnosti vlastníků zemědělských produktů v poválečné době, kdy byli kupující ochotni nakoupit určitý nedostatkový druh zboží „načerno“ nebo předraženě, ale druhotným efektem tohoto zákona po roce 1948 bylo trestání lidí, kteří svobodně toužili po navrácení tržního hospodářství.

Další zákon, jež vychází z jednoho z dekretů prezidenta Beneše, byl zákon z roku 1947 o pomoci zemědělcům při uskutečňování zemědělského výrobního plánu z 1. dubna 1947. Tento zákon přebíral tezi dekretu prezidenta Beneše o povinnosti osobního vykonávání zemědělské činnosti na přiděleném majetku v oblastech, kde žili vysídlení Němci.¹⁰² Zákon ministra Ďuriše z roku 1947 upravoval, že může daného sedláka potrestat pro jeho porušení MNV nebo ONV a využíval se pro zabírání technického a energetického vybavení zemědělců.¹⁰³

Dalšími právními normami umožňující a usnadňující kolektivizaci byly například zákony: 69/1949 Sb. o Jednotných zemědělských družstvech, 46/1948 Sb. o pozemkové reformě (scelovací zákon – tento zákon umožňoval, aby byla problémovým sedlákům vyměněna půda tak, aby se sedlák ocitl na okraji místního území, aby nerušil rozvoj JZD¹⁰⁴) a především nařízení vlády 7/1949 Sb. o státním řízení zemědělského výkupu, kdy měli zemědělci povinnost odvádět určitý výnos svého hospodářství státu, kdy zemědělci za neplnění takových povinností hrozily velké sankce.¹⁰⁵ Tohoto nařízení bylo využíváno také na Sedlčansku, kde si v příkladech ukážeme, jakým způsobem se toto nařízení využívalo pro likvidaci sedláků.

Vládnoucí strana ale označila zákon jako nedostatečný a tak vzápětí krajské národní výbory vydaly směrnici, kde určují, že se jednání proti tomuto nařízení může řešit nejen správním řízením, ale může být postihováno v rámci trestního práva jako trestný čin černého obchodu, ba i může být vyhodnoceno jako porušování zákona na ochranu lidově demokratické republiky dle §35 zákona 231/1948 Sb., který říká: „Kdo z hrubé nedbalosti neplní povinnost úřadu, služby, povolání nebo zaměstnání, ač mohl věděti, že tím ohrožuje

---

¹⁰² Dekret prezidenta republiky o osídlení zemědělské půdy Němců, Maďarů a jiných nepřátel státu českými, slovenskými a jinými slovanskými zemědělci. In: Sbírká zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna v Praze, 1945, ročník 1945, číslo 14

¹⁰³ JECH Karel, Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy, str.64-65

¹⁰⁴ JECH Karel, Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy, str.75

¹⁰⁵ JECH Karel, Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy, str.65

provádění nebo plnění jednotného hospodářského plánu, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od jednoho měsíce do jednoho roku.“¹⁰⁶

6.4.2 Počátky kolektivizace na Sedlčansku

Zákony, kterými se řídila kolektivizace byly připraveny, trestní nalézací komise při Okresním národním výboru v Sedlčanech vznikla již v roce 1946, čili podmínky pro zabírání půdy z pohledu vládnoucí garnitury majitelům byly ideální. Sedlákům se v době druhé světové války celkem dobře dařilo, vyšli z ní jako jedna z méně dotknutých (nepočítáme-li vystehované lidi části Sedlčanska) skupin obyvatelstva. Sedláci byli v obcích známí obyvatelé, byli politicky aktivní a navíc jejich hospodářství představovalo pracovní místa pro občany. Nejen proto (třeba i pro určitou ekonomickou svobodu) se stali znepřátelenými osobami vládnoucí strany.

Na Sedlčansku se také, jako jinde na venkově, vyskytovala silná sedlácká sounáležitost, která byla v tomto zemědělském prostoru tradicí po staletí. Již v roce 1949 se dala kolektivizace na Sedlčansku do pohybu.¹⁰⁷

V roce 1949 byl stíhán pro nesplnění dodávek obilí, brambor a mléka Jaroslav Krameš z Dublovic. Trestní komise mu uložila trest ve výši 30 tisíc korun, v případě nedobytnosti peněžního trestu trest odnětí svobody v trvání 60 dnů. Po odvolání se mu pokuta snížila na 20 tisíc korun a případný trest odnětí svobody na 40 dní. Konečné stanovisko KNV po dalším odvolání potvrdilo druhou verzi trestu. Krameš splatil více než polovinu pokuty a zbytek mu byl prominut v rámci amnestie v roce 1953.¹⁰⁸

Jen o rok později byla vyměřena stejná pokuta (30 000 korun) za nesplnění dodávek brambor, obilí, masa a vajec sedlákovi Bohumilu Soukupovi z Boru u Sedlčan. V odvolacím dopise KNV v Praze píše: „Není mojí vinou, že jsem nemohl splnití předepsané mě dodávky pro rok 1950, všechna pole jsem řádně zoral a osil, poněvadž bylo sucho obilí špatně sešlo.(...) Když obilí zrál, přišly kroupy, které mě obilí stloukly a sice je u žita nutno

---

¹⁰⁶ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Národní shromáždění republiky Československé 1948. NS RČS 1948-1954: Tisky [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0094_01.htm

¹⁰⁷ BLAŽEK Petr, a kol., Akce „K“, str. 261-263

¹⁰⁸ Státní okresní archiv Příbram, Okresní národní výbor Sedlčany, Trestní komise 1949, Trestní nález 17. 12. 1949 a BLAŽEK Petr, a kol., Akce „K“, str.263-264

počítati se škodou na 70 %, u ječmene nutno počítati se škodou na 80 % a u ovse nutno počítati se škodou na 90 %.¹⁰⁹ Zde si můžeme povšimnout, že žádné z institucí nebraly v potaz přírodní podmínky, se kterými se museli zemědělci potýkat. Navíc Bohumil Soukup v odůvodnění svého odvolání dodává, že mu některé dodané komodity nebyly proplaceny a že kvůli tomu nemohl ani splácet dluh, který si vytvořil pro nákup nových zemědělských strojů. Na závěr poukazuje, že všechny jiné dodávky dříve splnil a že se toto jedná o výjimečný stav.

Krajský národní výbor v Praze ale k těmto omluvám nakloněný nebyl, sice upravil svým rozhodnutím z jara 1951 pokutu na 20 000 korun (v případě nedobytnosti 40 dnů vězení), ale i tak to znamenalo těžký zásah pro potrestaného sedláka.

Dalším stíhaným a potrestaným byl Ladislav Hron z obce Solopysky, který rovněž nesplnil dodávky předepsané komodity (pšenice a ječmen) a byl potrestán k patnácti tisícové pokutě nebo případně třiceti dny vězení.¹¹⁰

Abych ukázal na konkrétních číslech, o jak velké dodávky potravin šlo, využiji případ Václava Kruchni z Minartic. V roce 1950 osmasedmdesátiletého muže obvinili z nesplnění povinných dodávek surovin. Přestože u obilovin splnil dodávky (a ještě dodal o 40 kg více žita) a dokonce dodal namísto povinných 167 metrů brambor 185,3 metrů, byl vyšetřován pro nedodání mléka (z 5 826 povinných dodal jen 4 308 litrů) a masa. Přestože se ve svých výpovědích bránil tím, že mu dopředu otěhotněla kráva a on tím pádem nemohl maso dodat, a i když připomínal že určitého druhu zboží dodal více, vyměřila mu trestní komise pokutu ve výši 10 000 korun, anebo 10 dní trestu odnětí svobody.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Státní okresní archiv Příbram, Okresní národní výbor Sedlčany, Trestní komise 1950, Trestní nález 19. 6. 1950 (přepsáno autenticky s chybami)

¹¹⁰ Státní okresní archiv Příbram, Okresní národní výbor Sedlčany, Trestní komise 1950, Trestní nález 1. 12. 1950

¹¹¹ Státní okresní archiv Příbram, Okresní národní výbor Sedlčany, Trestní komise 1950, Trestní nález 25. 7. 1950

Závěr

V úvodu práce jsem poukázal na vývojové problémy Sedlčan a Sedlčanska, které se poté ukázaly jako vcelku podstatné pro postavení tohoto území v rámci první republiky, válečném nebo poválečném období. V podkapitole o stavu Sedlčanska v době mezi léty 1918-1938 jsem seznámil čtenáře s proměnami výsledku voleb do Národního shromáždění v sedlčanském okrese. Krásně se zde pak ukázalo, jakou sílu měli prvorepublikoví voliči agrárníků na tomto území a jak byla jejich pozice prakticky neotřesitelná.

Stručným vhladem do problematiky vysídlení sedlčanského okresu v období druhé světové války jsem se snažil propojit tyto informace s následujícími kapitolami, které se týkaly období osidlování Sedlčanska.

Chtěl bych poukázat na to, že ač osidlování nebylo jednoduché, drtivá většina obyvatel se do svých domovů vrátila. Na různých příkladech, ať už to byla kolektivizace, odboj proti komunistickému režimu, národní správy, anebo volby do Národního shromáždění v roce 1946, jsem chtěl ukázat, do jakých podmínek se repatrianti vraceli. Přestože byla oblast postižena válkou, zaujalo mě na základě prostudovaných pramenů a literatury, jakým způsobem se tamní obyvatelé vrhli do obnovy území. Je také nasnadě říci, že by klidně k tomuto navracení se domů nemuselo dojít, jelikož si prostor pro výcvik vojáků SS mohla zabrat (alespoň její část) armáda Československa.

Co se týče porovnávání se Sudetami, můžeme zde vidět jisté podobnosti s oblastí mnu popisovanou. Také Sedlčansko bylo osidlováno, dokonce k tomu byl vytvořen speciální osidlovací úřad v Benešově. Společný se Sudetami je i přesun českého obyvatelstva do míst, které před tím obývalo německé obyvatelstvo. Jenže tím podobnost mezi oběma oblastmi končí. Přestože fungoval pro zpětné osídlení Sedlčanska Osidlovací úřad v Benešově, nebyli lidé navracející se do svých domovů nazýváni osídlenci, nýbrž repatrianti, v čemž spatřuji zásadní rozdíl ve vnímání těchto osob a osob, které osidlovali příhraniční oblasti.

Ve výsledcích voleb na Sedlčansku jsem si kladl otázku, zda se zde náhodou neobjeví drtivé vítězství KSČ, které bylo příznačné pro území osídlené po vyhnaných Němcích. Nic takového se zde jasně neprokázalo, bylo jen místním vychýlením, když KSČ na území Sedlčanska prohrála souboj s dalšími stranami. Jako celek dokonce Sedlčansko mělo

celkově méně hlasů pro komunisty, než byl celostátní průměr. Zde rozhodně hraje roli selský původ většiny obyvatel, kteří před druhou světovou válkou volili především agrárníky a KSČ neměla nijak vysoké zisky.

Selský původ většiny obyvatel také hraje roli v tom, proč se na území okresu Sedlčany nacházely osoby, které se podílely na odboji proti komunistické totalitě a proč zde byla tak významná kolektivizace, která měla za následek zrušení vazeb mezi obyvateli a původních malých hospodářství. I to přispělo k tomu, že se dodnes tato oblast čím dál více vylidňuje a tento odliv obyvatel se nevyhýbá ani bývalému okresnímu městu Sedlčany.

Seznam použitých informačních zdrojů

Seznam pramenů

Fond ONV Sedlčany 1945-1948, Státní okresní archiv Příbram

Fond ONV Sedlčany 1949-1960, Státní okresní archiv Příbram

Městské muzeum Sedlčany, Vracejí se – Vzpomínky na život v Sedlčanech v roce 1945. Inv. č. 2363

Archiv města Votice, Kronika města Votice 1938-1953, Státní okresní archiv Benešov

Rozhovor s pamětníkem Karlem Kocurou

Seznam literatury

BLAŽEK, Petr, Karel JECH a Michal KUBÁLEK. Akce "K": vyhnání sedláků a jejich rodin z usedlostí v padesátých letech : studie, seznamy a dokumenty. V Praze: Pulchra, 2010. Testis. ISBN 9788087377055.

BURSÍK, Tomáš. *Osud odbojové organizace Černý lev 777: příspěvek k historii ozbrojeného odporu proti komunistickému režimu v Československu*. Praha: Odbor archiv bezpečnostních složek MV ČR, 2007. Malá řada (Archiv bezpečnostních složek Ministerstva vnitra ČR). ISBN 978-80-254-1125-4.

EMLER, Josef. *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars II, Annorum 1253-1310*. Pragae: Typis Grégerianis, 1882. 1483 s.

JECH, Karel. *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*. Praha: Vyšehrad, 2008. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 9788070219027.

KOCUROVÁ, Pavla. *Barokní památky v Sedlčanech*. Praha, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta, Ústav dějin křesťanského umění. Vedoucí práce Oulíková, Petra

PÁV, Jiří a Lubomír PROCHÁZKA. *Sedlčansko*. Praha: Paseka, 2010. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-082-8.

ROBEK, Antonín. *Lidé bez domova*. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1980.

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1945-1947. ISSN 0862-3120.

ŠKORPIL, Bohumil. *Paběrky: reportážní vzpomínky z doby první i druhé světové vojny*. Příbram: B. Škorpil, 1948.

ZOUZAL, Tomáš. *Zabráno pro SS: zřízení výcvikového prostoru Böhmen v letech 2. světové války*. Praha: Naše vojsko, 2016. ISBN 978-80-206-1631-9.

CHVÁTAL, Jiří. *Sportovní vzpomínky na válečné Sedlčany: 10. část: O hokeji a lyžování*. Radnice: Zpravodaj města Sedlčany. Sedlčany, 2008, XIII(11), 4

Seznam internetových zdrojů

OBYVATELÉ ČESKA [online]. [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: <https://www.obyvateleceska.cz/P%C5%99%C3%ADbram/Sedl%C4%8Dany/541281>

Český statistický úřad. In: *Historický lexikon obcí České republiky - 1869–2011: III. Počet obyvatel a domů podle krajů, okresů, obcí, částí obcí a historických osad / lokalit v letech 1869–2011* [online]. 21.12.2015 [cit. 2018-06-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537734/13008415020B.pdf/35ebeb70-337d-4936-a8d7-4f46ce57a591?version=1.2>

Český statistický úřad. In: *Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920-2006: Výsledky hlasování podle okresů v letech 1920 – 1946* [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-06-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008p7_1.pdf/678e4713-9e28-4ab3-8be1-384c2cb51268?version=1.0

FRANTIŠEK BUČIL (1894-1955). *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/frantisek-bucil/>

Masarykova Univerzita: Právnická fakulta. Bohumil Baxa (1874-1942) [online]. 2012 [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: <https://science.law.muni.cz/content/cs/vedecko-vyzkumna-cinnost/vav-minulost/prvorepublikova-era/bohumil-baxa/>

Český statistický úřad: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920 - 2006. Volební zákon pro volby do ústavodárného Národního shromáždění v roce 1946 [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008k017.pdf/efb0236a-70ce-40f7-8d93-03d1f820bea1?version=1.0>

Český statistický úřad: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny - 1920 - 2006. Seznam správních okresů a jejich příslušnost k volebnímu kraji ve volbách 1946 [online]. Praha, 30.9.2008 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536128/422008p3.pdf/b138ed33-855f-4b72-aec2-322ecc769a47?version=1.0>

Nemocnice Sedlčany. Historické noviny: Nemocnice v Sedlčanech v souvislostech [online]. Sedlčany, 2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.nemocnice-sedlcany.cz/data/Y/D/s/historicke-noviny-web.pdf>

Z okolí Řevnova. Z okolí Řevnova: Borotín, tragický osud partyzánů [online]. 4.6.2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.revnovskelisty2.estranky.cz/clanky/z-okoli-revnova/borotin--tragicky-osud-partyzanu.html>

Z okolí Řevnova. Z okolí Řevnova: Borotín, partyzánský bunkr [online]. 30.4.2013 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.revnovskelisty2.estranky.cz/clanky/z-okoli-revnova/borotin--partyzansky-bunkr.html>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Národní shromáždění republiky Československé 1948. NS RČS 1948-1954: Tisky [online]. [cit. 2018-07-11]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0094_01.htm